БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, ХАТТЫЖЫҢАР!

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң, ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң органы

1925 чылдан үндезилетинген

1954 ДЕКАБРЬ 30 ЧЕТВЕРГ № 257 (3194)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Бакунуң ажылчыннарының бүгү-ниити декабрь тура-халышкынының 50 чыл болганы (1 арын).

РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар талазы-биле Төп соңгулда комиссиязының составын бадылаар дугайында РСФСР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Чарлыы (1 арын).

Чурттуң бүдүрүлгелеринде (1 арын).

РСФСР-ниң Дээди Совединге болгаш чер-чер Советтеринге соңгулдаларның белеткели бүгү черлерде хүн бүрүде-ле калбарып турар (1 арын).

Совет чогаалчыларының ийиги Бүгү-эвилел съездизи (2 арын).

ВЛКСМ-ниң VIII Кызыл хоорай конференциязы (2 арын).

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннар депутаттарының область Совединге соңгулдалар талазы-биле соңгулда округтарын тургузар дугайында Тыва автономнуг областың ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң күүсекчи комитединиң шиитпири (3 арын).

Кыдат Улус Республикада (4 арын).

Делегейде болуп турар чоруктарның допчулалы (4 арын).

Соңгулда кампаниязының үезинде агитас-массалыг ажылды улам күштелдирер

Россий Федерациязының Дээди Совединге болгаш РСФСР-ниң ажылчы чоннар депутаттарының край, область, округ, район, хоорай, көдээ болгаш суур Советтеринге соңгулдалар чорудар лузында РСФСР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Чарлыын Тываның ажылчы чоннары бүгү совет кижилер-биле бир демей кайгамчык улуг көдүрүүшкүн-биле уткаан.

Соңгулда компаниязы хүн келген тудум калбарып турар. Төп, область соңгулда комиссиялары тургустунган, округ соңгулда комиссиязынга боттарының төлөлекчилерин деп-шиитпириниң талазы-биле хей-ниити организацияларының хуралдары улуг көдүрүүшкүн-биле эрттип турар.

Ам болур соңгулдаларга белеткел ажылчы чоннарның политиктиг болгаш бүдүрүлгечи улуг идеякейниң байдалында эрттин турар. Ажылчыннар, колхозчулар, совет интеллигенция соңгулдаларга белеткеннишаан, бүдүрүлге онаалгаларын доддур болгаш ажыр күүседир дээш, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидер дээш, экономиканы болгаш культураны көдүрер дээш, бүгү делегейге тайбың дээш чаз бедик хүлөөлгелерни ап турар.

Эң чоокку хүннерде депутаттарга кандидаттарны деп-шиитпири эгелээр. Ол дээрге соңгулда кампаниязының эң харыысалгалыг үези. Ол ажылды организастыг чорудары, бистиң Төрөөн чуртувустуң төлептиг ооллары болгаш кыстарын деп-шиитпирин хандырары партия, совет болгаш хей-ниити организацияларының хүлөөлгези.

Бүгү соңгулда кампаниязының чедишкини ажылчы чоннарның калбак массаларының ортузунга агитас-массалыг ажылдың идейлиг утказындан болгаш калбарышкынындан хамааржыр. Ынчангаш соңгукчуларниң ортузунга агитас-пропаганда ажылын калбаа-биле нептередири соңгулдаларны чедишкиниг чорударын, бистиң улузувустуң бүүдүлбас мораль-политиктиг сүрүн каттыжышкынын илередип турар коммунистериниң болгаш партия кежигүү эвестериниң бүзүлбас блогунуң тиилелерин хандырар хүлөөлгелиг партия организацияларының кол сорулгазы болуп турар.

Партия организациялары, пропагандистер болгаш агитаторлар ССРЭ-ниң Конституциязы, соңгулдалар дугайында Дүрүмнү, Коммунистиг партияның болгаш Совет чазакның иштики болгаш даштыкы политиказы соңгукчуларга сокеаал чок тайылбырлар хүлөөлгелиг. Коммунистиг партия социализмден коммунизмче чоорту, шилчилгени организаставышаан, ССРЭ-ниң улус азыы-агыйының улам ыцай күчүлүг көдүрүүшкүнү дээш моон соңгаардаа демисежир деп чүвени массаларга калбаа-биле бүүдүредир тайылбырлаары чүгүлө. Партия болза көдөө ажыл-агыйны улам ыцай хөгжүдери дээш, ажылчы массаларның чагай байдалын чайгылыш чок бедидер дээш демиселди чорудар. Коммунистиг партияның болгаш Совет чазакның даштыкы политиказы делегейниң чаа дайынын белеткээринге болгаш өскүдүп үндүрүнге удур бүгү делегейге тайбыны быыглаарынче, улустарның айыл чок чөрүүн хандырарынче үгланган.

Бистиң областың партия организациялары агитас-массалыг ажылның улуг дүрүлгазын өскөнеп алган. Улус шииткекчилериниң болгаш улус төлөлериниң чоокта чаа болуп эрткен соңгулдалары бистиң агитациявыстың күүтүүн болгаш дээштикин, соңгукчуларның бедик медереттиин база дагын көргүскен. Соңгулдалар организастыг болгаш ажылчы чоннарның бедик идеякейниң байдалында эрткен. Партияның хей-хей организациялары чоннуң ортузунга политиктиг ажылды калбаа-биле организастаан. Чижээлээрге, Бии-Хем, Таңды, Эрзин районнарга агитпунктулар эки ажылдаан. Соңгукчуларга лекцияларны номчуп, беседаларны чорудуп, соңгукчуларның культурлуг хандырылгазын эки организастаан. Бай-Хаак МТС-тиң ажылдакчылары элээн хей лекцияларны улуг соңуургал-биле дыңнаан.

Ооң-биле чергелештир партияның чамдык организацияларының талазычдан агитас-массалыг ажылды удуртуп турарында улуг четпестер барын улус судтарының соңгулдалары көргүскен. Чижээлээрге, Чөөн-Хемчик районга политик-массалыг ажылга улуг частырыгларны кылган. Чадаана хоорайның хей-хей агитпунктулары дыка багай ажылдаан. Агитаторлар чоннуң чурттап турар черлериниң азыы-биле ажыл чорутпаан. Агитпунктулар нургулайында-ла хагдынчак тургулаан. РСФСР-ниң Дээди Совединге болгаш ажылчы чоннар депутаттарының чер-чер Советтеринге соңгулдалар талазы-биле соңгулда кампаниязы калбарып турда, ол четпестерни шиитпирлин-биле узуткаары болгаш чоннуң ортузунга агитас-массалыг ажылдың удуртулгазын өскөдери чугула.

Соңгулда участогу агитас-массалыг ажылдың төвү болур ужурлуг. Ол чоруқ политиктиг ажылды соңгулда участогунга, соңгукчуларның шуут чурттап турар черинин азыы-биле калбартып чорударын, ол черлерде эң эки агитаторларны болгаш пропагандистерни чорударын партия организацияларынга хүлөөдип турар.

Агитпунктулар болза агитас-массалыг ажылдың организакчы төвү болур ужурлуг. Олар болза агитас-массалыг ажылдың соңгукчулар хуралдары, беседалар, илеткелдер, лекциялар, кеску агитация, кино, парлалга чергелиг янзы-бүрү арга-хевирлерин калбаа-биле ажыглаар хүлөөлгелиг.

Агитаторлар улуг сагыш салыышкынынбиле болгаш кичээнгей-биле бүргетиген турар ужурлуг. Оларга улуг болгаш харыысалгалыг ажыл-херекти бүзүреткен. Партия организациялары агитаторларны ыяк суургаар, оларның ажылын хынаар болгаш олар боттарының хүлөөлгелерни алдарлыы-биле күүседир төлөде оларга дузалаар хүлөөлгелиг. Ынчалзажок партияның чамдык организациялары агитация ажылын хүн-бүрү удуртуруп бөгүнге чедир ам-даа хандырбаанын, агитколлективтерниң ажылында четпестерни өйшаанда чайлатпайн турарын миннип кеорү чугула. Кызыл хоорайда болгаш Шагаан-Арыгда чамдык агитпунктулар мынчага чедир барык ажылче кирбээн. А СЭКП хооркому болгаш Улуг-Хем райкому ооң-биле эштежип турар.

Партия организацияларының хүлөөлгези чүл дээрге, агитас-массалыг ажылда четпестерни дүрген чайладыры болур. Политиктиг ажыл бүгү соңгукчуларны хаара туткан турарын болгаш агитацияның идейлиг бедик деннелин хандырган турарын чедип алыр ужурлуг. Агитас-массалыг ажыл амыдырал-биле сырый холбаалыг, эдлчеглиг сорулгаларны чедишкиниг боттандырарынга —мал кыштагладыышкынын чедишкиниг чорударынга, часкы тарылганың белеткелинге, үлетпүр бүдүрүлгелериниге бүдүрүлге планнарын күүседиринге, чоннуң культурлуг хандырылгазының талазы-биле ажылды эки-жидериниге чагырткан турар ужурлуг. Ону кылыр төлөде партия организациялары социалистиг чарышты калбартып, ажылчы чоннарның политиктиг болгаш бүдүрүлгечи идепкейин партияның болгаш чазакның салган сорулгаларын шиитпирлөөринче углаар хүлөөлгелиг.

Партия организациялары боттарының политик-массалыг ажылды удуртур чорүүн эки-жидиштиргеен, ам болур соңгулдаларны чедишкиниг чорударын хандырар.

РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдалар талазы-биле Төп соңгулда комиссиязының составын бадылаар дугайында

РСФСР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң ЧАРЛЫЫ

«РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдаларының дугайында Дүрүмнүң» 36-ты болгаш 37-ги чүүлдериниге үндезилеәш, РСФСР-ниң Дээди Совединге соңгулдаларның талазы-биле Төп соңгулда комиссиязын хей-ниити организацияларының болгаш ажылчы чоннар ниитилелериниң дараазында төлөлекчилери соңгаалыг кылдыр бадылаар:

Төп соңгулда комиссиязының даргазы **Горошкин** Иван Васильевич—Профессионалдар Эвилелдериниң Бүгү-эвилел Төп Чөвүлелинден,

Төп соңгулда комиссиязының даргазының оралакчызы **Кочемасов** Вячеслав Иванович—Аныяктарның Бүгү-эвилелдиң Ленинчи Коммунистиг Эвилелинден.

Төп соңгулда комиссиязының секретары—**Чураев** Виктор Михайлович—культура ажылдакчыларының профессионал эвилелинден.

Төп соңгулда комиссиязының кежигүннери:

Фурцева Екатерина Алексеевна — Москва хоорайның коммунистиг организациязындан,

Замчевский Иван Константинович—Ленинград хоорайның коммунистиг организациязындан,

Опарин Александр Иванович—политиктиг болгаш эртем билиглери нептередириниң талазы-биле Бүгү-эвилел ниитилелинден,

Гритчин Николай Федорович—Армияга, ужар-түүлге болгаш флотка дузалазарының Бүгү-эвилел эки-тура ниитилелинден (ДОСААФ),

Военнов Сергей Дмитриевич—Горький хоорайда А. А. Жданов аттыг «Кызыл Сормово» заводтуң ажылчыннарындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан болгаш албан хаакчыларындан,

Заґуменнов Олег Петрович—Кемерово области Ленинск-Кузнецкий хоорайда Киров аттыг шахтаның ажылчыннарындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан болгаш албан-хаакчыларындан,

Гребцова Анна Наумовна—Алтай крайның Егорьевский районунуң Сталин аттыг колхозунуң колхозчуларындан.

Драке Ксения Васильевна—Хабаровскиниң медицина институдунуң студентилериниден, профессорларындан болгаш башкыларындан,

Ахмадуллин Ибрагим Шайхуллинович—Башкир АССР-ниң «Туймазанефть» трестизиниң № 1 нефть тывыжының ажылчыннарындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан болгаш албан-хаакчыларындан,

Шафигуллин Александр Гаврилович—Казаньның В. И. Ульянов (Ленин) аттыг күрүне университединиң студентилериниден, профессорларындан болгаш башкыларындан,

Гамзатов Расул Гамзатович—Дагестан АССР-ниң Совет чогаалчылар эвилелинден,

Гомбоева-Языкова Клавдия Ивановна—Бурят-Моолдуң күрүнеиниң опера болгаш балет театрының культура ажылдакчыларының профессионал эвилелинин организациязындан,

Малухов Фуад Крымович—Кабардин АССР-ниң Баксанский районнуң «Кызыл Кабарда» колхозунуң колхозчуларындан,

Соравчева Нина Семеновна—Коми АССР-ниң Корткеросск ыяш ажыл-агый черинин ажылчыннарындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан болгаш албан-хаакчыларындан,

Александрова Таисия Ивановна—РСФСР-ниң эге болгаш ортумак школаларының ажылдакчыларының профессионал эвилелинин Марий область организациязындан,

Биушкина Анна Яковлевна—Мордов АССР-ниң Дубенский районунуң Калинин аттыг колхозунуң колхозчуларындан,

Гапбоев Иван Александрович—Соңгу-Осетиниң коммунистиг организациязындан,

Харитонов Николай Аркадьевич—Удмурт АССР-ниң Ижевскиде механика заводунуң ажылчыннарындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан болгаш албан-хаакчыларындан.

Константинов Николай Константинович—Чуваш АССР-ниң Совет машина-трактор станциязының ажылчыннарындан, инженер-техниктиг ажылдакчыларындан болгаш албан-хаакчыларындан,

Баишева Февронция Алексеевна—культура ажылдакчыларының профессионал эвилелинин Якут область организациязындан.

РСФСР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы М. ТАРАСОВ.
РСФСР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары И. ЗИМИН.

Москва, 1954 чылдың декабрь 27.

1955 чылда болур тиражтар

1955 чылда күрүне чээшкиниериниң талазы-биле тиражтарны чорударының планын ССРЭ-ниң Сан министерствозу бадылаан.

Келир чылын шупту 30 тиражтарны чоруткан турар. Бижидилге ёзугаар чоннуң ортузунга таратынган чээшкиннериниң талазы-биле ойнап алырының 18 тиражтарын болгаш өртээн төлеп бээриниң 5 тиражтарын чоруткан турар. Облигацияларын ажаалга кассаларының хэстуг садыг турары болгаш садыг ан турары күрүнеиниң 3 хуулуг иштики удуглуг чээшкининиң талазы-биле ойнап алырының 6 кол болгаш 1 немелде тиражтары болур.

(СЭТА).

Чурттуң бүдүрүлгелеринде

(СЭТА ның корреспондентилериниден)

Витебскиниң «Кызыл Октябрь» деп идик кылыр фабриказының ажылчыннары чыл эгезинден бээр 710 муң дөрбелчин дециметр алгыны болгаш 900 муң дөрбелчин дециметр алгы солукчуларын камнап алганнар. Камнап алдынган материалдар-биле 24.800 эш идиктерни кылып үндүрген.

Могилёвта лент-пөс фабриказын тудуп турар. Бүдүрүлге чылдын-на 48 миллион метр лентини болгаш 3 миллион метр ажыг тюльду кылып үндүрер.

Калбак хереглелдин бараанларын бүдүрериниң талазы-биле чаа бүдүрүлгелерни областың дыка хей районнарында тудуп турар.

«Сталиногорскуголь» трестиниң № 36 шахтазы 1954 чылдың программазын хуусаа бетинде күүсеткен. Дагжылар шахтаның төлевилел күүзүнүң көргениниден 500 тонна хей хөмүр дашты хүннүң-не берип турарлар.

(СЭТА).

Бистиң Төрөөн чуртувустуң найыслалы — Москвада

ЧАА ЧЫЛГА

Найыслалдың тудугжулары ажылдарының темпилерни дүрүгедип турар. Хей-хей чуртталга бажыңнары, магазиннер, школалар, уруглар албан черлериниң тудуглары дооступ турар.

«Борец» заводтуң ажылчыннарының болгаш албан хаакчыларының он-он өгбүлелери чаа чылды чаа бажыңнарга уткуурлар. Оларга дөрт каът бажыңны тудуп берген. Ол бажың 61 квартиралыг.

Измайлозова, Фрунзениң эрик кызымда, Беговой болгаш өске-даа кудумчуларда ажылчы чоннарга чуртталга бажыңнарын тудуп тургускан.

«Мосжилгосстрой» трестиниң 1-ги эргелелиниң тудугжулар коллективи чедишкиниг ажылдан турар. Чыл эгезинден бээр олар 7 муң дөрбелчин метр ажыг чуртталга шелүн туткан. Айның төнчүзүнде тудугжулар ам-даа 2700 дөрбелчин метр чуртталга шелүн дужзарлар, бо болза, планда көрүнгениниден дыка хей.

ЧАА ЧЫЛ КЕЖЗЗЛЕРИНГЕ МУҢ-МУҢ ЭСТРАДА КӨРГҮЗҮГЛЕРИ

Москва эстрадазының артистери чаа чыл байырлалдарында школачыларга дыка солун болгаш кайгамчыктыг чүүлдерни көргүзер. Эстрада театрында С. Шатровтуң болгаш С. Богомазовтуң «Хуулгазын лимби» деп шиизиң белеткеп турар.

«Кызыл сылдыс» клубка каникул хүннеринде «Ванька-Встаньканың болуушкуну» деп эстрада көргүзүүн катаптаар.

Найыслалдың пионерлериниң хоорай бажыңынга, орулуларына болгаш клубтарынга болур чаа чыл ёлкаларынга артистер чаа чыл программазын көргүзер.

Москва эстрадазы чаа чыл байырлалының хүннеринде муң хире янзы-бүрү концерттерни болгаш көргүзүүглерни көргүзер.

ТЕЛЕВИЗОРНУҢ ЧАА ТУРГУЗУУ

Конвейерниң кыры-биле машиналарының кезектери шуужуп чоруп турар. Ынчаарга ооң чанында кижилер көзүлбес. Ол үеде өске бир өрөөлде хынакчы телевизор экранын хайгаараан турар. Телевизор болза конвейер чанында тургускан рентгениниң күчүлүг аппараты-биле харылзашкан. Рентгениниң херелдери металлдың иштинче ханылап кирбишаан, кезектериниң бичии-ле четпестерин, ооң иштинде шоолуг эвес диглерни болгаш сорбуларны безин илередип турар. Чырыдып көргениниң түүнели телевизор тургузуунуң экранынга тода көстүп келир.

Мынды янзылыг тургузугну металлдар шылгаарының физиктиг аргаларының эртем-шинчилел төп лабораториязында тургускан.

КУЛЬТУРЛУГ ДЫШТАНЫЛГА

«Калибр» заводтуң клубунга «Бүгү чүвени билип алыксап тур мен» деп аас журналын үргүлчү үндүрүп турар. Журналдың дараазында үнеринге техниктиг эртемнериниң доктору профессор И. Е. Городецкий машина тудуушкунунуң үлетпүрүнүң кезектериниң кырын болбаларадын ажылдаарының шынарының талазы-биле эртем-техниктиг конференциниң дугайын чыылганнарга чугаалап берген. Делегей байдалының допчулалы улуг соңуургаачыг болган.

Журналда театр, музыка, спорт улуг черни эзлеп турар. Калибржилер болунуң кежззин солун болгаш культурлуг эрттирген.

Завод клубунга чорудуп турар «литература пятницалары» база-ла улуг соңуургалдыг болуп турар.

Ам завод клубу Москва филармониязыбиле кады музыка лекториязын организастап турар. Заводтуң цехтериниге баштайгы алды лекция концерттериниң билеттерин тарадып турар. Лекториянның программында Глинкиниң, Бородининиң, Мусоргскийниң, Чайковскийниң чогаалдары, оруктуң улусчу чогаалы бар болуп турар.

(СЭТА).

Узбек ССР-ниң 30 чыл ою

ТАШКЕНТ. Узбекистанның ажылчы чоннары Узбек Совет Социалистиг Республиканың 30 чыл ою демдеглээн. Республиканың заводтарының, фабрикаларының коллективтери, хей-хей колхозтар, совхозтар болгаш МТС-тер ол төөгүлүг ойну күш-ажылчы чедишкиннер-биле демдеглээн. Ташкентиде чүс ажыг бүдүрүлгелер 1954 чылдың планындан ажыр продукцияны берип эгелээн. Көдөө ажыл-агыйның ажыл-ишчилери часкы хову ажылдарынга белеткелди калбартып турарлар.

Бо хүннерде Узбекистанның хоорайларында болгаш кишлактарында республиканың тургустунуп келгениниң 30 чылының дургузунда чедип алдынган чедишкиннерни илередип турар ажылчы чоннарның хуралдары болуп, делгелгелерни организастап турар.

Декабрь 25-те Ташкентиге ажылчы чоннар депутаттарының хоорай Совединин сессиязы болган, Узбек ССР-ниң 30 чыл ооюнуң дугайында илеткелди Узбекистанның КП ТК-ның секретары Х. Гулямов кылган.

Төөгүлүг ойга аллар болдурган чер-чер Советтериниң сессиялары республиканың бүгү хоорайларынга, районнар төптеринге болгулаан.

СЭТА.

РСФСР-ниң Дээди Совединге болгаш чер-чер Советтеринге соңгулдаларның белеткели бүгү черлерде хүн бүрүде-ле калбарып турар

Эң эки кижилерни соңгулда комиссияларынче

ТООРА-ХЕМ. (радио-биле). РСФСР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң декабрь 18-те үндүрген Чарлының дыңнаан дораанна Тоожу районнуң ажылчы чоннары соңгулдаларга белеткелди бүгү тала-биле калбартып эгелээн. Район Совединге соңгулдалар чорударының район соңгулда-комиссиязының составынга кандидаттар деп-шиитпилгези декабрьның 27-де доозулган.

Комиссияның составынга СЭКП райкомунуң коллективинде парторганизациязының хуралындан эш М. К. Мендумени, районнуң күрүне албан черлериниң ажылдакчыларының профэвилел организациязындан эш В. М. Дамдын-оолду чаңгыс үн-биле деп-шиитпиткен.

Район Совединге соңгулдалар чорударының талазы-биле районнуң соңгулда комиссиязының составынга Тоора-Хем чеди чыл школазының башкылар коллективинден эш А. А. Марыгина, «Совет Тыва» колхозтуң колхозчуларының ниити хуралындан эш Б. Д. Дажырган, район эмнелгезиниң коллективинден эш А. М. Сипягина, «Май бири» колхозтуң колхозчуларының ниити хуралындан эш А. Ш. Севек, райпо коллективинден эш Е. Т. Сулинова олар деп-шиитпиргеннер.

Ажылчы чоннарның хуралдарындан

БЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК. (Телефон-биле). Район Совединге соңгулдалар чорудар талазы-биле район соңгулда комиссиязының составынга кандидаттар деп-шиитпилгези чоруп турган. Кызыл-Мажалык МТС-тиң коллективинге болган хурал бедик көдүрүүшкүнүг болуп эрткен. 1954 чылда 275 гектар чер ацарарының планындан 100 гектарны ажыр чарган комсомолчу тракторист Ооржак Лопсаншыраповна Дукурну Барымын-Хемчик район Совединге соңгулдалар чорудар талазы-биле район комиссиязының составынга кандидат кылдыр хуралдан чаңгыс үн-биле деп-шиитпиткен. Районнуң соңгулда комиссиязының составынга шупту 9 кижи деп-шиитпирген.

Ажылчы чоннар депутаттарының Барыын-Хемчик район Совединиң күүскомунуң шиитпири-биле районда 35 соңгулда округтары тургустунган. Округ комиссияларының составынга кандидаттар деп-шиидилгелери калбарып турар. Чер-черде болуп турар хуралдарга чон тодаргай, улам бедиткен хүлөөлгелерни ап турар.

Соңгулда округтары тургустунган

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Ажылчы чоннар депутаттарының Улуг-Хем район Совединиң күүсекчи комитединиң декабрь 27-де болган хуралындан район Совединге соңгулдалар талазы-биле 35 соңгулда округтарын тургускан. Көдөө Советтерге соңгулдалар талазы-биле организастыг хемчеглер калбарып турар.

Район Совединге соңгулдалар талазыбиле районнуң соңгулда комиссиязының составынга кандидаттар деп-шиидилгези доозулган. Ажылчы чоннарның хуралдарындан болгаш хей-ниити организацияларындан эштер В. С. Төйлуг-оол, Н. А. Калиновская, Н. Ф. Попович, О. А. Донгак, Ю. П. Костынов, С. Ч. Шожут, В. О. Толчанмаа оларның кандидатурозы чаңгыс үн-биле деп-шиитпирген.

Соңгулдаларга белеткелдиг ужуражыр дээш

ХАНДАГАЙТЫ. (Радио-биле). Өвүрнүң район Совединге соңгулдалар чорудар талазы-биле районнуң соңгулда комиссиязының составынга кандидат кылдыр ажылчы чон эң эки оолдар, кыстарын деп-шиидип турар. СЭКП райкомнуң коллективинде партия организациязындан эш М. Д. Чамбал-оол, районнуң белеткелдер ажылдакчыларының коллективинден эш Ф. Х. Малышев, районда шагдаа кылдызинде партия организациязындан эш Ч. Х. Ондар, эмнелге ажылдакчыларының коллективинден эш В. П. Петрова, чедичыл школазының башкылар коллективинден эш И. Р. Сизина, райпо коллективинден эш А. Ч. Намзын-оол, районнуң күрүне албан черлериниң ажылдакчыларының профэвилел организациязындан эш С. М. Даваажап олар деп-шиитпирген.

Ажылчы чоннар депутаттарының Өвүр район Совединиң күүсекчи комитединиң шиитпири-биле районда 35 соңгулда округтары тургустунган. Участоктарда соңгулда пунктулары болгаш агитпунктулар көрүштүг дериттинип турар.

АГИТПУНКТУЛАР

ХАНДАГАЙТЫ. (Радио-биле). Соңгулдалар үезинде партияның политикижидилгелиг тайылбыр массалыг ажылын улам күштелдирер сорулга-биле Өвүр районнуң партия комитеди декабрь 26-да болган бюрозунга районда 7 агитпунктуларның эргелекчилерин бадылаан. Ол ышкаш агитколлективтерниң составын көрбүшаан, оларның чорудар ажылының тематиктиг планын чаартын тургускан.

Бакунуң ажылчыннарының бүгү-ниити декабрь тура-халышкынының 50 чыл болганы

БАКУ. И. В. Сталиниң болгаш П. А. Джапаридзениң удуртулгазы-биле эткен Баку ажылчыннарының Бүгү-ниити декабрь тура-халышкынының 50 чыл болганын Азербайджанның ажылчы чоннары демдеглеп турар. 50 чыл мурнунда Бакунуң хоочун нефть району — Балахан-Сабунчинский районнуң (амгы Ленинский) ажылчыннары 50 муң кижи кирешкен декабрь тура-халышкынының эгелекчилери болурлар. Баку пролетариадының революсчу демиселиниң күчүлүг калбарышкынындан корткан нефть бүдүрүлгелериниң эдлери ажылчыннарның негеллелерин хандырып бээр деп чөпшээрешкеннер. Россия пролетариадының демиселиниң төөгүзүнге бир дугаар ажылчыннар биле нефть бүдүрүлгелериниң аразынга коллективтиг керээ чардынган.

Ленинский районнуң культура өрдүзүнга СЭКП ТК-ның чанында Маркс—Энгельс—Ленин—Сталиниың институдунуң салбыры — Азербайджанның КП ТК-зының партия төөгүзүнүң институдунуң үүлүг сессиязы болган. Баку ажылчыннарының Бүгү-ниити декабрь тура-халышкынының бежен чыл болганының дугайында илеткелди профессор Ибрагимов кылган. Сессияга 1904 чылдың декабрь тура-халышкынының кирижкичилери — хоочун ажылчыннар Рамазанов, Верпинин, Минахорян олар чүве чугааланнар.

(СЭТА).

СОВЕТ ЧОГААЛЧЫЛАРНЫҢ ИЙИГИ БҮГҮ-ЭВИЛЕЛ СЪЕЗДИЗИ

Декабрь 25-те хүндүскүнүң үш шакта **А. Фатеевтиң** даргалааны-биле чогаалчыларның ийиги съездизинин эдлчеглиг хуралы болган. Съезд болза, «Совет литератураның байдалының болгаш сорулгаларының дугайында» А. Сурковтуң илеткелинин база К. Симоновтуң — «Совет уран-чечен проза», С. Вургуннуң —«Совет поэзия», А. Корнейчуктуң — «Совет драматургия», С. Герасимовтуң — «Совет кинодраматургия», Б. Полевойнуң — «Уругларга болгаш аныяктарга совет литература», Б. Рюриковтуң — «Совет литература критиказының кол айтырыглары» болгаш П. Антокольскийниң, М. Ауэзовтуң болгаш М. Рыльскийниң — «ССРЭ-ниң улустарының литератураларының уран-чечен очулгалары» деп эдеринчи илеткелдериң талазы-биле резолюцияны чугаалажып көрген болгаш хүлээп алган.

Резолюцияда демдеглеп турары болза, чогаалчыларның бирги съездизинин соонда эрткен чылдарның дургузунда Коммунистиг партияга баштаткан хөй национал-дыг совет литература бистиң улузувустуң амыдыралы-биле сырый харылзаалыг болгаш хөгжүлүп келгенин ыдыктыы-биле күүсеттирген, социалистиг реализмниң методтарынга удуртулга болдурбушаан, амыдыралчы шынга бердинген, бедик идея сиңниккен совет литература хөй-хөй үнелиг чогаалдар-биле баяан.

Оон-биле кады, бистиң литератураывыстың хөгжүлдезинде боттуг четпестер база бар деп резолюцияда айтып турар.

Совет литератураның мурнунда салдынып турар чугула сорулгалар резолюцияда айтынган. Совет чогаалчылар бистиң улузувустуң мадырлыг ажыл-херээн болгаш моральдыг бедик шынарын улуу-биле көргүзер ужурлуг. Чогаалчыларның ыдыктыг хүлээлгези — тайбың дээш демиселдиң тугун улам бедик көдүрери, дайынның империалистиг кыпсыкчыларын улам-на сойгалап илередири, совет улустуң патриотчу дайынчы соруун, бир эвес ужур таварышса, кандыг-даа агрессорларга өлүмнүг согуг бээри-биле совет улустуң белен чоруун бүгү талазы-биле көдүрери болур.

Эрткен ийи он чылдарның дургузунда чогаалчылар эвилели бүгү совет чогаалчыларны каттыштырып болгаш сырый эвилелдеп турар чогаадыкчы организация кылдыр бодун шынзыктырганын демдеглевишаан, Чогаалчылар эвилелинин моон соңгаргы бүгү ажыл-чорудулгазы калбак демократияның принциптерин шынгыызыыбиле сагыырының үндезининге чоруттунар ужурлуг деп резолюция демдеглеп турар.

Совет Эвилелинин Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң байырында совет чогаалчыларның чогаадыкчы ажыл-чорудулгазының дайынчы программазы айытынган деп резолюцияда оон ыңай чугаалап турар.

Н. Тихоновтуң «Делегейниң амгы үеде-ги дешилгелиг литературазы» деп илеткелинин талазы-биле резолюцияны съезд ол ышкаш чаңгыс эп-сеткилдиг хүлээп алган. Резолюцияда демдеглеп турары болза, эрткен ийи он чылдарның дургузунда бүгү делегейге дешилгелиг литератураның көдүрлүүшкүү болган. Бүгү мурнакчы кижи төрелгетенге үнелиг болгаш чоок, хөй-хөй чогаалдар тургустунган. Совет литература-биле даштыкы чурттарның дешилгелиг литератураларының аразында чоокшулажыышкын үзүктел чокка өскен. Чогаалчы-гуманистерниң ол найыралы оларның национал хамааржылгазы, шажынчы, философчу, эстетиктиг үзел бодалдары ылгал чокка кижи төрелгетенниң келир үеде культуразының эрге-ажыктарын, бүгү нинти тайбының эрге-ажыктарын быжыглап турар.

Совет чогаалчыларның ийиги Бүгү-эвилел съездизи Колонналарлыг залда олуржуп турар хөй-хөй чурттардан келген эргим аалчыларга изиг байыр чедирип, боттарының улустарының чаагай байдалы дээш оларның ажыл-чорудулгазынга чедишкиннерни күзеп тур деп резолюцияда чугаалап турар. Боттарынга хамаарышпас чылдагааннар-биле Москваже кээп шыдаваан өңнүктерге, а ол ышкаш дешилгениң болгаш тайбының идеалдарынга шынчы чорукту камгалап турар бүгү чогаалчыларга съезд чүректиң ханызыдан байыр чедирип тур. Улустарның эң эки күзел-бодалдарын оларның тайбынче болгаш хосталгаже чүткүлүн илередип турар литератураның калбарарынга болгаш хөгжүүрүнге кандыг-даа моондактар шаптык ужураштырып шыдавас.

Тайбының херээн камгалап турар чогаалчыларның аразынга чогаадыкчы дуржулгаларны үргүлүү солчурунун эргежок чугулазының дугайын резолюцияда демдеглеп турар.

Тайбының болгаш культураның платформазында каттышкан бүгү чурттарның литература ажылдакчыларының эң калбак төлээлекчилеринге үндезилээш 1955 чылда чогаалчыларның бүгү делегей конгрезин чыылдырар деп янзы-бүрү чурттарның чогаалчыларының идип үнүрген күзелин съезд байырлап, деткип тур. Делегейниң чаа дайынын болдурбазынче, амыдыралче болгаш аас-кежиннче, кижи төрелгетенниң чогаадыкчы улуг аргаларының долу чечектелишкининче улустарның күзел соруун бодунга сиңниктирип турар дешилгелиг литератураның күштери болгаш ат-алдары чылдың-на өскен турар дээрзинге съезд быжыг бүзүрелди илередип тур.

Съезд Чогаалчылар эвилелинин Уставын база ревизия комиссиязының илеткелин чугаажып көрген болгаш бадылаан.

Съезд оон соонда Чогаалчылар эвилелинин баштаар черин 134 кижи составтыг база ревизия комиссиязын 29 кижи составтыг кылдыр соңгуурунче киргеен.

Съездиниц хагдынганы

Совет чогаалчыларның ийиги Бүгү-эвилел съездизи он ийи хонуктуң дургузунда ажылдаан. Оон индириндеи хөй национал-дыг совет литератураның бүгү жанрларын төлээлээн ийи үүс хире кижи, а ол ышкаш хөй-хөй даштыкы чурттарның чогаалчылары үүве чугаалаанар. Съезд болза, совет чогаалчыларның идейлиг чангыдаай чоруун, оларның чечен литератураның хөгжүлдезинге чаа-чаа бедиктерни чедип алырынга күзел-чүткүлдерин, Коммунистиг партияның Төп Комитединиң байырында айыткан совет литератураның улам ынайгы чечектелишкининиң калбак программазын амыдыралга боттандырар соруктуун көргүскен.

Съездинин ажыттынганының хүнүнде ышкаш, декабрь 26-да база-да төлээлер болгаш аалчылар сөөлгү хуралдың эгелээринге чедир Кремльдиң Улуг ордузун дола берген турганнар. Хүндүскүнүң 4 шакта съездиниң президиум кежигүннери боттарының олуттарын эдлепкеннер. Чазак ложаларында Совет Эвилелинин Коммунистиг партиязының секретарылары эштер **П. Н. Поспелов** болгаш **М. А. Суслов.**

Хоочун орус чогаалчыларның бирээзи **Ф. Гладков** съездиниң сөөлгү хуралы ажыттынган деп чарлаан.

ССРЭ-ниң Чогаалчылар эвилелинин баштаар черинге болгаш ревизия комиссиязынга болган соңгулдаларның түңнелдерин номчууру-биле саналга комиссиязының даргазы **П. Сиосыреевке** сес берген. Баштаар черинің составынга 134 кижи соңгуттурган: **И. Абашидзе, Б. Агапов, В. Айжаев, М. Алигер, И. Анисимов, П. Антокольский, С. Антонов, Н. Атаров, К. Атрахович (Крапива), М. Ауэзов, С. Бабаевский, Н. Бажан, Г. Баширов (Разин), А. Башкиров (Талвир), Д. Благой, П. Бровка, П. Ваншенкин, В. Василевская, А. Венцлова, С. Вургун, Б. Галин, Г. Гамзатов, С. Герасимов, Ф. Гладков, В. Гольцев, А. Гончар, Д. Гранин (Герман), Н. Грибачев, В. Гроссман, М. Гусейн, В. Друзин, В. Ермилов, А. Жукаускас (Вианулис), Н. Зарьян, М. Ибрагимов, Вс. Иванов, А. Исаакян, М. Исаковский, З. Исраилова, Кави Наджми, Э. Казакевич, С. Капутикян, А. Караваева, М. Каримов, В. Катаев, А. Каххар, Б. Кербабаев, В. Кетлинская, Л. Киачели, С. Кирсанов, В. Кожевников, П. Козланюк, А. Корнейчук, В. Кочетов, С. Кудаш, С. Кулачиков, (Зляй), А. Кулешов, К. Курбансахатов, Б. Лавренев, Г. Лахути, В. Лацис, Г. Леберехт, Г. Леонизде, Л. Леонов, В. Лукс, А. Лупан, М. Лыньков, А. Малышко, Г. Марков, С. Маршак, С. Михалков, К. Мицкевич (Я. Колас), С. Муканов, Г. Мусрепов, Г. Мустафин, Х. Намсараев, В. Некрасов, Г. Николаева, Л. Новиченко, К. Нугманов (Яшен), В. Овечкин, С. Олейник, С. Орлов, В. Панова, К. Паустовский, Н. Погодин, Б. Полевой, Д. Поликарпов, Е. Поповкин, А. Прокофьев, С. Рагимов, Я. Ругоев, М. Рыльский, Б. Рюриков, А. Сакое, С. Сартаков, В. Саянов, С. Сергеев-Ценский, К. Симонов, В. Смирнов, С. Смирнов, Ю. Смолич, И. Смуул, В. Собко, Л. Соболев, М. Соколов, А. Сафронов, А. Сурков, Т. Сыдыкбеков, И. Тарба, А. Твардовский, Т. Тильвитис, Н. Тихонов, А. Токомбаев, Э. Топчиян, М. Турсунзаде, П. Тычина, С. Улуг-Заде, А. Упит А. Фадеев, К. Федин, М. Храпченко, М. Цагараев, А. Чаковский, А. Черненко, С. Чиковани, Н. Чуковский, М. Шагинян, И. Шамякин, М. Шолохов, С. Щипачев, И. Зренбург, А. Якобсон, А. Яшин.**

П. Тычинага сес берген. Съездиниң төлээлериниң өмүнээзинден аалда олуржуп турар даштыкы литератураларның чоруткан кижилеринге болгаш оларны дамчыштыр чер бөмбүрээзиниң бүгү мурнакчы чогаалчыларынга ол байыр чедирген.

П. Тычинаның чугаалааны болза, бо съездиге бистер бодувустуң чээрби чылдарда ажылыыстың түңнелин үндүрүвүс. Бо чылдар совет литератураның өзүдезиниң болгаш чечектелишкининиң чылдары болган. Бо-ла ийи он чылдарның дургузунда бодунуң эрес-дидим чоруунун талазы-биле дайынчы болгаш кайгамчык чараш литература болур делегейниң бүгү чурттарында дешилгелиг литератураның өзүлдези болгаш чечектелишкини демдеглетинген. Улуг Кыдатта, улус демократиязының чурттарында, Европаның болгаш Азиянын, Латин Американың капиталистиг чурттарында, Американың Каттышкан Штаттарында болгаш делегейниң өске-даа чурттарында көстүп турар дешилгелиг литератураның өзүлдези чаа дайынның айыылынын мурнунга бүгү чер бөмбүрээзиниң тайбынга ынакшылдыг күштериниң сырый каттыжыышкынының улуг чорудулгазы болган.

Мында олуржуп турар даштыкы аалчыларның үзел-бодалдары янзы-бүрү болзаа-даа, бо съездиге оларны гуманизмниң, тайбының болгаш улустарның найыралының улуг идеялары шуптузун каттыштырган деп ораторуң чугаазын төлээлериниң болгаш аалчыларның найыралдыг алыш часкаашкыны уткаан. Съездиге үүве чугаалаан даштыкы чогаалчыларга П. Тычина үүректиң ханызыдан өөрүп четирген.

Совет Эвилелинин Коммунистиг партиязының Төп Комитединге Совет чогаалчыларның ийиги Бүгү-эвилел съездизиннеден чорудар чагазны хүлээп алыр деп саналды адыш часкаашкыны-биле уткаан. Шупту турул келген.

Чагазаны К. Федин номчаан. Коммунистиг партияга болгаш оон Төп Комитединге алдар болдурган диниттиг байырлаашкын залга хөй удаа чаңгыланып турган.

Коммунистиг партияны долгандыр сырый каттышкан совет интеллигенциянын, культура ажылдакчыларының улуг отряды бодунуң чогаадыкчы күзенишкинин көвүдедиринге болгаш улустуң негелдезин күүседиринге беленин Совет чогаалчыларның ийиги Бүгү-эвилел съездизи Совет Эвилелинин Коммунистиг партиязының Төп Комитединге бүзүредип тур деп чагазда чугаалап турар.

Ф. Гладков түннел кылдыр быска үүве чугаалаан. Литература чогаадылгазын бистер бистиң улузувустуң сеткил-соруунун илерээшкини кылдыр, коммунизм тургузукчузу совет кижини кижизидиринге саңлдар халдадыр күш кылдыр бүгү талазы-биле чугаалажып көрдүвүс деп ол чугаалаан. Бистиң съездивис дайынчы өзу-биле, шүгүмчүлелдиң болгаш бот-шүгүмчүлелдиң адаа-биле, мурнувуста турар улуг сорулгаларны шиитпирлээринге бистиң бүгү күштеривистиң каттыжыышкынының адаа-биле эрткен деп бистиң шуптувустуң мурнундан чугаалаар болзумза частырыг эвес боор деп бодап тур мен.

Литератураны нинти улустуң херээнин кезин кылган бистиң партиявые делегейде бар, коммунизм тургузуп турар улус болур совет улус делегейде бар деп үүвени билбишаан, чурттаары дег улуг аас-кежин чогаалчыда чок деп Ф. Гладков чугаалының төнчүзүнде чугаалаан.

Совет чогаалчыларның ийиги Бүгү-эвилел съездизи хагдынган деп Ф. Гладков чарлаан.

СЭТА-ның дыннадыы

Барыын Германияны дагын чепсеглээр болгаш барыын-европа шериг эвиделин тургузар дугайында париж дугуржулгазын бадылаарын Франциянын президентизинге чепшээреп турган саналды декабрь 24-те Францияның Национал хуралы хүлээвээнби-биле холбаштыр Американың Каттышкан Штаттарының болгаш Англияның талазындан Францияга күжеңишкинниг ыйгышкынны чорудун турар. Президент Эйзенхауэр биле Англияның чазаа Франциянын Национал хуралының хүлээп алган шиитпирлерин эде көөрүн олар чедип алыр апаар деп медеглелдер кылган. Ол бүгү болза, Францияны херекке албайн, герман вермахтыны катап тургузарын чорударының кыжаныышкынныр-биле капсырлажып турар.

Айытынган медеглелдерни болгаш кыжаныышкынныр Франциянын париж дугуржулгаларын бадылаан турарын чедип алыр сорулга-биле француз парламентиге болгаш француз чазакка дашкаартан каржы ыйышкын кылдыр совет удуртуг белүктерде ынчаар көрүп турар. Париж дугуржулгаларының дугайында айтырыгны Франциянын Национал хуралынга чугаалажып көргенинин чорудулгазын болгаш декабрь 24-те болган бадылаашкынны париж дугуржулгаларының көргени Барыын Германияга милитаризмни катап төрүтүндүрери Франциянын национал аймыл чок чоруунга кайы хире улуг уржуктарлыг болурун француз улустуң билип турарының көргүзүү кылдыр ол белүктерде ынчаар үнелеп турар. Бар бадыткалларга чөрүштүр, париж дугуржулгаларын бадылазары герман айтырыгны шиитпирлеп таарыштырарының талазы-биле чугаалажыышкыннарга шаптыктаар болгаш ындыг чугаалажыышкыннарның кандыг-даа утказын чок кылыр деп билишкин Францияда өзүп турар.

Франциянын аймыл чок чоруу ниитизи-биле Европаның аймыл чок чоруундан чарылбас. Франциянын болгаш Совет Эвилелинин аразында төөгүлүг дуржулга-биле бадыткатынган найыралдыг болгаш кадыг ажылдажылганын харылзааларын хөгжүдери болгаш быжыглаары ниити-европаның аймыл чок чоруун быжыглаарының болгаш чаа дайынны болдурбазының херээнге үнелеп четишмес салыышкын болур ийик.

ВЛКСМ-ниң VIII Кызыл хоорай конференциязы

Бо чылдың декабрының 18—19 хүннеринде ВЛКСМ-ниң Кызыл хоорай конференциязы болуп эрткен. Конференцияга ВЛКСМ-ниң хоорай комитединиң ажылының дугайында отчёт илеткелди хоорком секретары эш В. Серов кылган.

Отчеттуг үениң дургузунда хоорайның комсомол организациязы ВЛКСМ-ниң XII съездизинин шиитпирлерин күүсеттиргеен, аныяктарның коммунистиг кижизидилгезинин талазы-биле ажылга чамдык чедишкиннерлиг болганын илеткелчи демдеглээн. Хоорайның үлет-пүр бүдүрүлгелеринде болгаш транспорт организацияларында комсомол организациялары ажыл-агый чорудулгаларынга идепкейлиг киришиишаан, бүдүрүлге планнарын күүседиринде болгаш ажыр күүседиринде аныяктарның күжүн мобилизастаан, партия организацияларынга улам-на дайынчы байдалдыг дузалажып турар болу бергеннер.

Бүдүрүлгелерде 437 комсомолчулар шуут киржип турар. Аъш-чем комбинадында комсомол организациязының (секретары эш Клушина) бүгү комсомолчулары болгаш аныяктары ажылдап кызыа чогуур нормазын доктаамал күүседип база ажыр күүседип келген. Ында комсомолчу аныяктарның 2 бригадалары эң эки шынарлыг продукцияны үндүрери, бүдүрүлгечи бедик көргүзүглер дээш күженишкиннг ажылдап турар. Ында комсомолчу-аныяктар бригадазының бригадири Катя Скрипаченко ВЛКСМ ТК-ның Хүндүлел бижии-биле шаннатган.

Бешки беш чыл планын хуусаа бетинде күүседир дугайында Москваның мурнакчы бүдүрүлгелериниң эгелээшкинин деткээн социалистиг чарыш хоорайда хүн-бүрү калбарын турар. Бүдүрүлгечи комсомолчулардан 256 кижи социалистиг чарыштың мурнакчылары. Оларның аразындан комсомолчулар Л. Алаева, А. Рясих, Сат Салчак-оол, Павел Воротников, К. Зайцев болгаш оон-даа өскелер боттарының бүдүрүлгечи чедишкиннери-биле сурагжааннар.

Автомашинаның капитал септелгези чокка 200 муң километрни эрткен сураглыг чоллачы, коммунист Неумывальченконуң үлегери-биле социалистиг чарышты даг-экспедициязының, Төп автобазаның база АТК-ның аныяктары калбартканнар.

Оон-биле чергелештир ВЛКСМ хоорком-унуң бюрозу комсомол организацияларын болгаш ажылчын аныяктарның социалистиг чарыжын кошкак удуртуп келген дээрзин илеткелчи демдеглээн.

Бүдүрүлгелерге күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидери, үнүргеен продукцияның шынарын эжиждери дээш партия организацияларының демиселинге чамдык комсомол организациялары кошкак дузалажып, чамдык аныяктарның күш-ажыл чурумун үрээр, үүвени үрей кылыр чоруктарын эскербейн турар.

Ылаңгыя даранар комбинатта аныяк ажылчыннарның 50 хуу хирези бүдүрүлге онаалгаларын күүсетпейн турар. Продукцияны үрей кылыр чоруктуң фактылары бар. «Тыва тудуг» трестизи 11 айларның бүдүрүлге планын чүгле 55 хуу күүсеткен. Ында чамдык аныяк ажылчыннар күш-ажылдың чурумун үреп, ажылдаза чогуур нормазын күүсетпейн турар. Ынчаарга ол бүгү четпестерни ында комсомол организациялары бичии-даа эскербейн турарлар.

Оон ыңай эш Серов аныяктарның ортузунда идеология ажылының болгаш школаларда комсомол, пионер организацияларының ажылының дугайын делгеренгейи-биле чугаалаан.

Эрткен өөредилге чылында хоорайга комсомолдуң 10 политбөлүмнери ажылдап турган. Оларның шуптузунга түңнел кичээлдер болгулаан, 28 аныяк ажылчыннар болгаш албан-хаакчылар бүдүрүлгеге ажылдавышаан турган, ажылчын аныяктарның кежээки школазын доозуп, бышкан билигиин атестадын алганнар.

Комсомолдуң полит-чырыдыышкыны бо өөредилге чылында ВЛКСМ ТК-ның айтыышкынын ёзугаар эде тургустунган. Эге политбөлүмнериң орнунга политшколалар тургустунган, ынчангаш СЭКП төөгүү өөренир 15 бөлүмнер, комсомолдуң 10 политшколалары ажылдап турар. 208 комсомолчулар боттары өөренип, 28 оолдар, кыстар марксизм-ленинизмниң кежээки университединде өөренип турар. Ындыг болза-даа, ВЛКСМ хоорком болгаш комсомол организациялары аныяктарның өөредилгезин багай контрольдап турар болгаш хөй-хөй комсомолчулар кайда-даа өөренмейн турар. Хоорком пропагандистер-биле ажылды багай тургускан.

Аныяктар ортузунга лекция пропагандазының, агитас-массалыг ажылдың болгаш күш-культура база спорт ажылының кошкак болуп турары ВЛКСМ хоорком-унуң четпес ажылдааны-биле тайылбырдатынар.

Бо өөредилге чылының бирги үлүүнүнүң чавыс түңнели болза, школаларда өөреникчилериниң ханы болгаш быжыг билиглери дээш, үлегерлиг сагыыга чурумнуу дээш башкыларның ажылынга хоорайның комсомол организациязының кошкак киржин турарын херечилеп турар. Өөредилге шынарын 100 хуу күүсеткен чаңгыс-даа школа чок болган, 689 комсомолчу өөреникчилериниң 211-зи, 1780 пионерлериниң 435-зи багай демдектиг болганнар. Школаларга политехниктиг өөредилгени чорударынга база пионер дружиналарының ажылын эжиждиринге ВЛКСМ хоорком-ну багай дузалажып турар. Кызылдың башкы институдунда болгаш тускай эртемниң өөредилге черлеринде комсомол организацияларының ажылы ам-даа эжиживээн.

Илеткелчи оон ыңай хоорайның комсомол организациязының организастыг ажылының дугайын чугаалаан. Отчёттуг үениң дургузунда хоорайның комсомол организациялары организация талазы-биле өскен болгаш быжыккан. 349 эң эки аныяктарны ВЛКСМ-ге хүлээп алган. Ынчалзажок чамдык комсомол организациялары ажылчы аныяктарны ВЛКСМ-ге киирип алыр талазы-биле багай ажылдаан.

Комсомол активи-биле ажыл кошкак тургустунган, комсомол хоорком-унуң бюрозунга, эге организацияларга четпестерниң дугайында шүгүмчүлел болгаш боттшүгүмчүлел калбарышкынныг эвес болуп келген.

ВЛКСМ обкому комсомолдуң хоорай организациязынга удуртулганы болгаш практиктиг дузаны эжижитпээн. Обком хоорком-га бодунуң удуртулгазын чүгле айтыышкыннар, директивалар чорударыбиле, телефонзашкын-биле боттандырып турар. ВЛКСМ обком-унуң секретарылары эштер Алдын-оол, Цевелев болгаш обком бюрозунуң кежигүннери хоорайның комсомол организацияларынга мырыңай барбайын турар.

Сөөлгү үеде партия организациялары комсомол организацияларының ажылынче улуг кичээнгейни салып турарлар. Отчёттуг үениң дургузунда 34 парторганизациялар боттарының хуралдарынга комсомол эге организацияларының ажылының дугайын чугаалашкылаан.

Ынчалза-даа хоорайның хереглекчилер эвиделинде, тудуг трестизинде, облпотребсоюзтуң транспорт конторазында, горкомхозта, культура эргелелинде партия организациялары комсомол организацияларының ажылын удуртпайын турарлар.

Отчёт илеткелди чугаалажырынга конференцияның делегаттары идепкейлиг киришкен.

Делегат эш Хайнукайнен ВЛКСМ хоорком-унуң бюрозу, оон секретары эш Серов үлетпүр бүдүрүлгелерде комсомол организацияларының ажылынче ханылаан бейн, оларны кыры-биле эрегелеп удуртуп турарын чугаалаан:

—«Тыва тудуг» трестизинде 80 хире комсомолчулар болгаш аныяктар бар. Комсомол организациязы ол улуг күштү багай организастап, оларның амыдыралчуртталгазынче, культурлыг дыштанылгазынче, өөредилгезинче кошкак кичээнгей салып турар. Оон үжүрүлүп хөй-хөй аныяк ажылчыннар бүдүрүлге ажылын алгаш чорааннар. Ол бүгү болза, ВЛКСМ хоорком-унуң талазындан четпестерни узуткаар дугайында тодаргай хемчегларни албайн турары-биле тайылбырлатынар — деп, ол чугаалаан.

Делегаттар эш Клушина (аъш-чем комбинадында), эш Попова (автотранспорт конторазында) олар аныяк ажылчыннарның ортузунда калбарып турар социалистиг чарышты багай удуртуп, мурнакчыларының дуржулгазын нептеретпейн турар дугайында ВЛКСМ хоорком-унуң бюрозун ыңаылы шүгүмчүлээннер. Шалыпчыларның дуржулга солчур чевүлел хуралдарын, кежээлерин эртирбейн турар. Аныяктарның техниктиг бөлүмнери хоорайның хөй-хөй бүдүрүлгелеринде тургустунмаан.

— Аныяктарга солун болгаш культурлыг дыштанылганы организастаар дугайында кичээнгей кошкак тургустунган — деп, национал театрдан келген делегат эш Михайлова демдеглээн. Оон ыңай оон уламчылап чугаалааны болза, — хоорайда уран-чүүл бөлүмнери коллуунда ажылдавайн турар. Бөлүмнерге аныяктар, ылаңгыя комсомолчулар кончуг эвээш киржип турар, ВЛКСМ хоорком культур-массалыг ажылды эжиждиринче сагыыр салбаан. Ол ажылдың кошкаа-биле чамдык аныяктарның талазындан хөй-нинти черлериниге аморальдыг үүлгедиглер кылыр чоруктарның товарылгалары ам-даа бар.

Делегаттардан эштер Яковлева (башкы училищезин), Серен (медицин училищезин) Кушкаш-оол (көдээ ажыл-ажыл техникуму), Ковалев (башкы институду) боттарының саналдарынга ВЛКСМ горкомун, оон секретары эш Серовту, пилдис эргелекчизи эш Завьялованы тускай эртемниң өөредилге черлеринге чогуур кичээнгейни салбайн турганы дээш чидин-биле шүгүмчүлээннер.

ВЛКСМ хоорком-ну студентшерниң болгаш сургуулдарның ортузунга кижизидилге ажылын кошкак тургускан. Оларның амыдырал чуртталгазының дугайын мырыңай сонуургавайн турар. Ынчангаш өөредилге черлеринде комсомолчуларның аразында багай өөренир, чурум үрээр, арагалар чоруктар ам-даа бар.

—Комсомол активи-биле ажылды хоорком кошкак тургузуп, эге организациялар секретарыларын ажылга быжыглаар болгаш өөредир дугайында четпес ажылдап келген. Отчёттуг үениң дургузунда механизация училищезинин комсомол организациязынга 5 секретарлар салашкан — деп, делегат эш Вергазова чугаалаан.

Конференцияга шупту 22 делегаттар санал берген. Олар болза, аныяктарның полит-чырыдыышкынының, күш-культура болгаш спорт ажылының улуг четпестерин принципиальды-биле шүгүмчүлеп илереткеннер.

Конференцияның ажылынга СЭКП обкомунуң бирги секретары эш С. Тока киржип, болдунуң саналынга хоорайның комсомол организацияларының сорулгаларын тодаргай чугаалаан.

Конференция тодаргай шиитпирни хүлээп алган.

ВЛКСМ-ниң Кызыл хоорком-унуң чаа составы конференциядан соңгуткан.

* *

Хоорком-ну бирги организастыг пленумуна ВЛКСМ-ниң Кызыл хоорай комитединиң бирги секретарынга эш В. Серовту, ийиги секретарынга эш О. Завьялованы соңгаан.

Совет чогаалчыларның ийиги Бүгү-эвилел съездизинин аалчылары—даштыкы чогаалчыларга алдар кылдыр Кремльдиң Улуг ордузунга болган хүлээп алыышкын

Декабрь 26-да ССРЭ-ниң Совет чогаалчылар эвилелинин баштаар чери совет чогаалчыларның ийиги Бүгү-эвилел съездизинин аалчылары — даштыкы чогаалчыларга алдар кылдыр Кремльдиң Улуг ордузунга хүлээп алыышкын турган.

Хүлээп алыышкынга эштер **Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, М. А. Суслов,** совет чогаалчыларның ийиги Бүгү-эвилел съездизинин ажылдарынга киришкен даштыкы чогаалчылар съездиниң төлээлери, эртемниң болгаш уран-чүүлдериниң ажылдакчылары, парзалганың төлээлевчилери киришкеннер.

Хүлээп алыышкынның киржикчилеринге улуг концерт көргүскен.

Хүлээп алыышкын үүректиң ханызындан чылыг байдалга эрткен.

Чогаалчыларның ийиги Бүгү-эвилел съездизинин төлээлериниң В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинның мавзолейинге чорааны

Декабрь 26-да Совет чогаалчыларның ийиги Бүгү-эвилел съездизинин төлээлери В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинның мавзолейинге чорааннар болгаш аңаа венокларны (чечектер) салганнар.

(СЭТА).

Мал кыштагладыышкынында четпестерни дүрген узуткаар

Бызыл районнуң «Х Улуг хурал» көдээ ажыл-агый артелинин малының баш саны 6 муң чедип турар. Ындыг турбуже колхозта мал кыштагладыышкыны организас чок чоруп турар. Колхоз мал чемнери белетээринин планын чүгле 70 хуу, силос салырын — 60 хуу күүсеткен.

Мал кыштагладыышкынында мурнакчы малчыннарның дуржулгазын өскелерге, ылаңгыя аныяк малчыннарга нептередир ажылды боттандырбайн турар. Кыштагларже сиген, саван сөөртүр тускай кижилерни тургуспаан, чамдык кажааларның септелгезин болгаш иштин арыглап, көрженин коптарбаан, өдек бөлерин баш бурунгаар чоруттаан. Малчыннарны оран суур, ишик-хеп-биле болгаш хереглелдин чугула барааннары-биле үргүлчү хандырбайн турар.

Колхоз баштаар черинің даргазы Филимонов, зоотехник Соболева, мал эмчизи Петрушкин олар малчыннарга чүгле ында хаая таварылга бооп баргылаар. Олар кыштагларда малчыннарның амыдыралын сонуургап көрүп, боттуг дузалажыны көргүспээннер. Оон чылдагааны-биле мыйыстыг бода мал фермазының эргелекчизи эш Маклаков онаашкан ажылынга харылсалга чок ажылдап турар. Оттук-Дашта 50 баш аныяк инектер кажаа чок доң черде турар.

Малчыннар ортузунга агитас-массалыг ажылдарны партия эге организациязы (секретары эш Семис-оол) чоруттайн турар. Колхоз баштаар черинің кежигүннери колхозта Кызыл МТС-тин тускай эртемниглери малчыннарга беседаларны, солун номчулгаларын, лекцияларны кылбайн турарлар, оон хараазы-биле 1954 чылда малчыннардан чаңгыс-даа кижи солун чагытпаан болуп турар.

Колхозтуң мал кыштагладыышкынында четпестерни дарый узуткаар дугайында СЭКП Кызыл райкомунуң болгаш райкүүскомунуң талазындан шынгыы хемчегларни алыры негетинин келген.

К. ХЕРТЕК.

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннар депутаттарының область Совединге соңгулдалар талазы-биле соңгулда округтарын тургузар дугайында

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң күүсекчи комитединиң

ШИИТПИРИ

РСФСР-ниң Конституциязының 145-ки чүүлүнге болгаш «РСФСР-ниң ажылчы чоннар депутаттарының край, область, округ, район, хоорай, көдээ болгаш суур Советтеринге соңгулдаларның дугайында Дүрүмүнүң» 25-ки чүүлүнге үндезилээш, ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң күүсекчи комитединиң **шиитпирлээри болза:**

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннар депутаттарының область Совединге соңгулдаларның талазы-биле дараазында соңгулда округтарын тургузар:

Кызыл хоорай

Каа-Хемниң № 1 соңгулда округу (төвү—№ 9 школа), составы: Степная кудумчузунуң саарзык санныг талазы—Улуг-Хемден эгелээш, хоорайның чөөн талакы кыдыынче чоруткан бүгү кудумчулар болгаш доора кудумчулар; колхозтар даргаларын белеткээриниң талазы-биле көдээ ажыл-агый школазының, инкубатор станциязының, чайлагның, пионер лагерьлериниң девискээринде турар чурттала бажыңнары; Каа-Хем суур.

Суворовтуң № 2 соңгулда округу (төвү—№ 9 школа), составы: Степная кудумчузунуң дең санныг талазы—Улуг-Хемден Заозерная кудумчузунга чедир; Пушкин кудумчузунуң саарзык санныг талазы—Дружба кудумчузундан Заозерная кудумчузунга чедир.

Транспорттуң № 3 соңгулда округу (төвү—АТК-ның клубу), составы: Пушкин кудумчузунуң дең санныг талазы—хем адырындан Енисейская кудумчузунуң дең санныг талазынга чедир; Енисейская кудумчузунуң дең санныг талазындан Каа-Хем кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир; Каа-Хем кудумчузунуң саарзык санныг талазындан хем адырынга чедир.

Транспорттуң мурнуу талакы № 4 соңгулда округу (төвү—АТК-ның клубу) составы: Пушкин кудумчузунуң дең санныг талазы—Енисейская кудумчузунуң саарзык санныг талазындан Заозерная кудумчузунга чедир; Енисейская кудумчузунуң дең санныг талазы—Пушкин кудумчузунуң саарзык санныг талазындан Каа-Хем кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир; Каа-Хем кудумчузунуң саарзык санныг талазындан Заозерная кудумчузунга чедир.

Типографияның № 5 соңгулда округу (төвү—типография клубу), составы: Каа-Хем кудумчузунуң дең санныг талазы—хем адырындан Рабочая кудумчузунуң дең санныг талазынга чедир; Рабочая кудумчузунуң дең санныг талазы Интернациональная кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир; Интернациональная кудумчузунуң саарзык санныг талазы Улуг-Хемге чедир.

Октябрьның чөөн талакы № 6 соңгулда округу (төвү—типография клубу), составы: Интернациональная кудумчузунуң дең санныг талазы—Улуг-Хемден эгелээш Красноармейская кудумчузунуң дең санныг талазынга чедир; Красноармейская кудумчузунуң дең санныг талазы Комсомольская кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир; Комсомольская кудумчузунуң саарзык санныг талазы Улуг-Хемге чедир.

Пролетарскийниң № 7 соңгулда округу (төвү — совхозтранстың автобазазының клубу), составы: Каа-Хем кудумчузунуң дең санныг талазы—Рабочая кудумчузунуң саарзык санныг талазындан Заозерная кудумчузунга чедир; Рабочая кудумчузунуң саарзык санныг талазы Интернациональная кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир; Интернациональная кудумчузунуң саарзык санныг талазы Заозерная кудумчузунга чедир.

Октябрьның барыын талакы № 8 соңгулда округу (төвү—облпотребсоюзтуң клубу), составы: Комсомольская кудумчузунуң дең санныг талазы—Улуг-Хемден Красноармейская кудумчузунуң дең санныг талазынга чедир; Красноармейская кудумчузунуң дең санныг талазы Октябрьская кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир; Октябрьская кудумчузунуң саарзык санныг талазы Улуг-Хемге чедир.

Кооперативтиң № 9 соңгулда округу (төвү—хоорпонуң клубу), составы: Интернациональная кудумчузунуң дең санныг талазы—Красноармейская кудумчузунуң саарзык санныг талазындан Сельская кудумчузунуң дең санныг талазынга чедир; Сельская кудумчузунуң дең санныг талазы Октябрьская кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир; Октябрьская кудумчузунуң саарзык санныг талазы Красноармейская кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир; Красноармейская кудумчузунуң саарзык санныг талазы—Октябрьская кудумчузунуң саарзык санныг талазындан Интернациональная кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир.

Сельскийниң № 10 соңгулда округу (төвү—хоорпонуң клубу), составы: Интернациональная кудумчузунуң дең санныг талазы — Сельская кудумчузунуң саарзык санныг талазындан Заозерная кудумчузунга чедир; Октябрьская кудумчузунуң саарзык санныг талазы Сельская кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир; Сельская кудумчузунуң саарзык санныг талазы—Октябрьская кудумчузунуң саарзык санныг талазында Интернациональная кудумчузунуң дең санныг талазынга чедир.

Соңгу талакы № 11 соңгулда округу (төвү—Культура бажыңы), составы: Октябрьская кудумчузунуң дең санныг талазы—Улуг-Хемден Кочетов кудумчузунуң дең санныг талазынга чедир; Кочетов кудумчузунуң дең санныг талазы Песочная кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир; Песочная кудумчузунуң саарзык санныг талазы Улуг-Хемге чедир.

Песочнаяның № 12 соңгулда округу (төвү—Культура бажыңы), составы: Песочная кудумчузунуң дең санныг талазы—Улуг-Хемден Кочетов кудумчузунуң дең санныг талазынга чедир; Кочетов кудумчузунуң дең санныг талазы Чехов кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир; Чехов кудумчузунуң саарзык санныг талазы Кочетов кудумчузунуң саарзык санныг талазынга чедир; Кочетов кудумчузунуң саарзык санныг талазы—Чехов кудумчузунуң саарзык санныг талазындан Песочная кудумчузунуң дең санныг талазынга чедир.

Чер таарыштырылгазының № 15 соңгулда округу (төвү—чер тарыштырылгазының конторазы), составы: Чехов кудумчузунуң дең санныг талазы—Улуг-Хемден Дружба кудумчузунуңдең санныг талазынга чедир; Дружба кудумчузунуң дең санныг талазы Алгы завод суурга чедир.

Чер таарыштырылгазының мурнуу талакы № 16 соңгулда округу (төвү—чер-таарыштырылгазының конторазы), составы: Чехов кудумчузунуңдең санныг талазы—Дружба кудумчузунуң саарзык санныг талазындан Заозерная кудумчузунга чедир; Дружба кудумчузунуң саарзык санныг талазы—Чехов кудумчузунуң дең санныг талазындан Алгы завод суурга чедир.

Заозерняяның № 17 соңгулда округу (төвү—Кинопрокат конторазы), составы, Заозерная кудумчузу ченгден чөөн талаже, аңаа кирип турар бүү-ле кудумчулары-биле болгаш доора кудумчулары-биле.

Үлетпүрүнүң № 18 соңгулда округу (төвү—Заозерный суурунуң кызыл булуңу), составы: Заозерная кудумчузу —чевгден барыын талаже, сентелге заводунуң девискээринге чедир аңаа кирип турар кудумчулар болгаш доора кудумчулар.

Заводтуң № 19 соңгулда округу (төвү—алгы заводунуң клубу), составы алгы заводунуң, нефтебазаның, облпотребсоюзтуң транспорт конторлының өлүк базазының болгаш мал согар чериниң суурлары.

Оң талакы эриктин № 20 соңгулда округу (төвү—Кызыл районнуң клубу), составы: Улуг-Хемниң оң талакы эринде турар чурттала бажыңнары.

Барыын-Хемчик район

Кызыл-Мажалыктың № 21 соңгулда округу (төвү—Кызыл-Мажалык суур), составы: Кызыл-Мажалык суур.

Ак-Довуракның № 22 соңгулда округу (төвү—районнуң удтпүр комбинадының конторазы), составы Ак-Довурак суур.

«Барлык» совхозтуң № 23 соңгулда округу (төвү—Барлык суур), составы: Барлык суур.

Сарыг-Белдиң № 24 соңгулда округу (төвү —Сарыг-Бел суур), составы: Аянгаты көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Эрги-Барлыктың № 25 соңгулда округу (төвү—Ыйгылак суур), составы: Эрги-Барлык көдээ Советтиң девискээринде турар чурттакчылыг черлер.

Час-Адырның № 26 соңгулда округу (төвү—Час-Адыр суур), составы: Час-Адыр болгаш Берт-Ой суурлар

Аксы-Барлыктың № 27 соңгулда округу (төвү—Аксы-Барлык суур), составы: Аксы-Барлык көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Хөнделеңниң № 28 соңгулда округу (төвү—Орүктүг Сайыр-Аксы суур), составы: Хөнделең көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Биче-Тейниң № 29 соңгулда округу (төвү—Биче-Тей суур), составы: Шекпээр көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Дөң-Терезиннің № 30 соңгулда округу (төвү—Дөң-Терезин суур), составы: Ак көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Бай-Тайга район

Мөңгүн-Тайганың № 31 соңгулда округу (төвү—Мүгүр-Аксы суур), составы: Баргы көдээ Советтиң девискээринде чурттакчылыг черлер.

Шуйнуң № 32 соңгулда округу (төвү—Булун суур), составы: Шуй көдээ Советтиң девискээринде чурттакчылыг черлер.

Бай-Талдың № 33 соңгулда округу (төвү—Чоон-Терек суур), составы: Бай-Тал көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Кызыл-Дагның № 34 соңгулда округу (төвү—Кызыл-Даг суур), составы: Көп-Сөөк көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Кара-Хөлдүң № 35 соңгулда округу (төвү—Тапсы-Аксы суур), составы: Кара-Хөл көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Тээлиниң № 36 соңгулда округу (төвү—Тээли суур), составы: Тээли көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Чөөн-Хемчик район

Чадааананың барыын талакы № 37 хоорай соңгулда округу (төвү—Культура бажыңы), составы: Набережная, Октябрьская, Сталин, Молотов, Киров, Мир болгаш Пушкин кудумчулары.

Чадааананың чөөн талакы № 38 хоорай соңгулда округу (төвү—Заготзернонуң конторазы), составы: Крестьянская, Комсомольская, Новая, Победа, Сельская, Дружба, Интернациональная, Совет Тываның 10 чылы кудумчулар.

Чадааананың №39 көдээ соңгулда округу (төвү—Бажын-Алаак суур), составы: Чадаана көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Даштыг-Кужурнуң № 40 соңгулда округу (төвү—Даштыг-Кужур суур), составы: Хөндергей көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Шеминиң №41 соңгулда округу (төвү—Борбак-Арыг суур), составы: Шеми көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Чыргакының №42 соңгулда округу (төвү—Чыраа-Бажы суур), составы: Чыргакы көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Хорум-Дагның № 43 соңгулда округу (төвү—Хорум-Даг суур), составы: Хорум-Даг көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Баян-Таланың № 44 соңгулда округу (төвү—Булун-Терек суур), составы: Баян-Таланың чурттакчылыг черлери.

Кызыл-Чыраның № 45 соңгулда округу (төвү—Кызыл-Чыраа суур), составы: Ийме көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Төргүннүң № 46 соңгулда округу (төвү—Төргүн суур), составы: Хайракан көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Каа-Хем район

Сарыг-Септиң № 47 соңгулда округу (төвү—Сарыг-Сеп суур), составы: Сарыг-Сеп суур болгаш «Октябрь 14 чылы» колхозтуң фермазы.

Бүрен-Аксының № 48 соңгулда округу (төвү—Бүрен-Аксы суур), составы: Бүрен-Аксы, Даниловка, Биче Грязнуха, Белбей, Сизим, Эржей, Шуй суурлар, Терзиг деп чер болгаш «Кызыл тук» колхозтуң фермазы.

Ильинканың № 49 соңгулда округу (төвү—Ильинка суур), составы: Ильинка көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Тере-Хөлдүң № 50 соңгулда округу (төвү—Кунгүртүг суур), составы: Шынаа көдээ Советтиң болгаш Эмги суур Совединин чурттакчылыг черлери.

Медведевканың № 51 соңгулда округу (төвү—Медведевка суур), составы: Медведевка, Бояровка суурлар болгаш Ворошилов аттыг болгаш «Ленинчи өрүк» колхозтарның фермалары.

Федоровканың № 52 соңгулда округу (төвү—Федоровка суур), составы: Федоровка, Бүрен-Хем суурлар болгаш «Сталинчы өрүк» болгаш «Октябрь 30 чылы» колхозтарның фермалары.

Бай-Сөөттүң № 53 соңгулда округу (төвү—Коштуг суур), составы: Бай-Сөөт суур Совединин суурлары.

Үжептиң № 54 соңгулда округу (төвү—Үжеп суур), составы: Үжеп, Чодураалыг, Кара-Белдир, Калжырба, Ойнаа, Хараал, Швей, Темпржи суурлар.

Кызыл район

Көк-Тейниң № 55 соңгулда округу (төвү—Сут-Бажы суур), составы: Көк-Тей болгаш Чедер көдээ Советтериниң суурлары.

Кара-Хаактың № 56 соңгулда округу (төвү—Кара-Хаак суур), составы: Кара-Хаак болгаш Сесерлиг көдээ Советтериниң чурттакчылыг черлери.

Бай-Булуннуң № 57 соңгулда округу (төвү—Элегес-Аксы суур), составы: Эрбек көдээ Советтиң суурлары.

Баян-Колдуң № 58 соңгулда округу (төвү—Баян-Кол суур), составы: Баян-Кол көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Өвүр район

Саглының № 59 соңгулда округу (төвү—Кызыл-Тей суур), составы: Саглы көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Дус-Дагның № 60 соңгулда округу (төвү—Торгалыг суур), составы: Дус-Даг көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Хандагайтының № 61 соңгулда округу (төвү—Хандагайты суур), составы: Хандагайты болгаш Солчур көдээ Советтериниң чурттакчылыг черлери.

Бии-Хем район

Туранның чөөн талакы № 62 соңгулда округу (төвү—районнуң конторазы), составы: Тока, Садовая, Майская, Шоссейная кудумчулары, Загородная доора кудумчу, Ангол, Тора-Аскыр, Елькин Ключ, Биделиг, Хуннүк, Ожу, Хут, Хон, Кудук деп чурттакчылыг черлер, районнуң улетпүр комбинадының ыяш цехи, «Кызыл тараачын» колхозтуң хой-бараан фермазы.

Туранның барыын талакы № 63 соңгулда округу (төвү—районнуң культура бажыңы), составы: Дружба, Комсомольская, Щетинкин, Октябрьская, Советская, Рабочая, Кызыл партизан кудумчулары, Шивилигниң мал базазы, «Кызыл тараачын» колхозтуң сүт-бараан фермазы, куш фермазы, дилги фермазы, хову бригадазының турлаа.

Өөктүң № 64 соңгулда округу (төвү—Өөк суур), составы: Алдыы- Өөк көдээ Советтиң суурлары.

Тарлагның № 65 соңгулда округу (төвү—Тарлаг суур), составы: Тарлаг көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Хадыңның № 66 соңгулда округу (төвү—Хадың суур), составы: Үстүү-Өөк көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Сүт-Хөл район

Кызыл-Тайганың № 67 соңгулда округу (төвү—Терезин суур), составы: Кызыл-Тайга көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Сүт-Хөлдүң № 68 соңгулда округу (төвү—Шагбан-Терек суур), составы: Сүт-Хөл көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Бора-Тайганың № 69 соңгулда округу (төвү—Бажың-Хөл суур), составы: Бора-Тайга көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Суг-Аксының № 70 соңгулда округу (төвү—Суг-Аксы суур), составы: Суг-Аксы көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Алдан-Маадырының № 71 соңгулда округу (төвү—Дөң-Терек суур), составы: Алдан-Маадыр көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Таңды район

Ждановтуң № 72 соңгулда округу (төвү—Владимировка суур), составы: Владимировка, Кызыл-Арыг, туберкулёз санаторийниң суурлары.

Балгазынның № 73 соңгулда округу (төвү—Балгазын суур), составы: Балгазын, Марачевка, нефтебаза болгаш МТС суурлары.

Сосновканың № 74 соңгулда округу (төвү—Сосновка суур), составы: Сосновка, МТС, Кара-Чыраа, Хадын, Кара-Суг, Чагытай суурлар.

Бай-Хаактың № 75 соңгулда округу (төвү—Бай-Хаак суур), составы: Бай-Хаак суур.

Межегейниң № 76 соңгулда округу (төвү—Успенка суур), составы: Межегей көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Кочетовка № 77 соңгулда округу (төвү—Кочетов суур), составы: Кочетов, Межегей, Шанган, Могай суурлар.

Элегестиң № 78 соңгулда округу (төвү—Элегес суур), составы: Элегес суур, «Элегес» совхоз, Онгача деп черлер.

Хову-Аксының № 79 соңгулда округу (төвү—Хову-Аксы суур), составы: Хову-Аксының Соңгу болгаш Мурнуу суурлары.

Тес-Хем район

Самагалдайның № 80 соңгулда округу (төвү—Самагалдай суур), составы: Самагалдай көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Берт-Дагның № 81 соңгулда округу (төвү—Теректиг-Хем суур), составы: Берт-Даг болгаш Үстүү-Шынаа көдээ Советтериниң чурттакчылыг черлери.

Чыргаландының № 82 соңгулда округу (төвү—Белдир-Арыг суур), составы: Чыргаланды болгаш Кызыл-Чыраа көдээ Советтериниң чурттакчылыг пунктулары.

Тожу район

Тоора-Хемниң № 83 соңгулда округу (төвү—Тоора-Хем суур), составы: Тоора Хем болгаш Азас көдээ Советтериниң суурлары.

Ийниң № 84 соңгулда округу (төвү—Ий суур), составы: Ий болгаш Сыстыг-Хем көдээ Советтериниң суурлары.

Улуг-Хем район

Шагаан-Арыгның соңгу талакы № 85 хоорай соңгулда округу (төвү — хоорай Соведи), составы: Советская, Мир, Степная, Базарная кудумчулар.

Шагаан-Арыгның мурнуу талакы № 86 хоорай соңгулда округу (төвү—Культура бажыңы), составы: Интернациональная, Верхняя Набережная, Нижняя Набережная кудумчулары болгаш нефтебаза.

Арыг-Бажының № 87 соңгулда округу (төвү—Ак-Тал суур), составы: Хендерге көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Торгалыгның № 88 соңгулда округу (төвү—Торгалыг суур), составы: Торгалыг, «Күш-ажылдың хостуу» колхозтуң фермазы.

Чаатының № 89 соңгулда округу (төвү—Ногаан-Дөргүн суур), составы: Ногаан-Дөргүн суур болгаш Киров аттыг колхозтуң фермалары.

Арысканның № 90 соңгулда округу (төвү—Улуг-Алаак суур), составы: Шагаан-Арыг көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Көк-Чыраның № 91 соңгулда округу (төвү—Көк-Чыраа суур), составы: Көк-Чыраа көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Хайраканның № 92 соңгулда округу (төвү—Алдыы-Шынаа суур), составы: Хайракан көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Чаа-Хөл район

Чаа-Хөлдүң № 93 соңгулда округу (төвү—Чаа-Хөл суур), составы: Чаа-Хөл көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Кара-Талдың № 94 соңгулда округу (төвү—Кара-Тал суур), составы: Кара-Тал суур, Үзүк-Хем, Ортаа-Хем, Үстүү-Дөң, Кежээ деп черлер болгаш Хереме көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Үрбүннүң № 95 соңгулда округу (төвү—Үрбүн суур), составы: Үрбүн суур, Сарыг-Хөл болгаш Бай-Булуң деп черлер.

Булун-Теректиң № 96 соңгулда округу (төвү—Булун-Терек суур), составы: Булун-Терек көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Ак-Туругнуң № 97 соңгулда округу (төвү—Ак-Туруг суур), составы: Ак-Туруг көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Эрзин район

Сарыг-Булуннуң № 98 соңгулда округу (төвү—Эрзин суур), составы: Эрзин болгаш Бай-Даг көдээ Советтериниң чурттакчылыг черлери.

Мөреннің № 99 соңгулда округу (төвү—Мөрен суур), составы: Мөрен көдээ Советтиң чурттакчылыг черлери.

Нарынның № 100 соңгулда округу (төвү—Хөндей суур), составы. Нарынын көдээ болгаш Нарынның суур Советтериниң чурттакчылыг черлери.

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң күүсекчи комитединиң даргазының оралакчызы **А. КОЗЛЕНКО.**

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң күүсекчи комитединиң секретары **М. ПАХОМОВ.**

1954 чылдың декабрь 25.

Колхозчуларның амыдыралы экижип турар

Таңды районнуң Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң орулгазы чыл-бүрү-ле өзүп турар. Эрткен чылын колхозтуң орулгазы 79 муң рубль турган болза бо чылын 90 муң рубльге өскен.

Моон-биле чергелештир колхозчуларның материалдыг болгаш культурлуг амыдыралы хүн-бүрү сайзырап турар. Колхозчулар чыл саналашкынынга алган акша орулгазы-биле база боттарының артыкшылдыг ногаа чүүлдерин базарга садып турган, оон акшазы-биле бажың иштиниң чугула хереглелдиг бараан чүүлдерин садып ап турарлар. Чижээ, колхозчу Канчыыр-оол улуг өртектиг радиоприемникти садып алган. Оон өг-бүлези Совет Эвилелиниң бүгү булун бүрүзүнден болгаш улус демократтыг чурттар: кыдат, корей, моолдан дамчыткан солун концерттерни дыңнап олурарлар.

Колхозчуларның бажың бүрүзүнде радио киртинген. Олар Кызылдың болгаш Москваның, Красноярскийниң, Новосибирскийниң радио белдирлериниң дамчыдылгаларын дыңнап турарлар. Оларны чурттап олурар бажыңнары культурлуг арыг-силиг. Колхозта кижи эмнелгениниң эргелекчиси Лиза Сою колхозчулар ортүзүнда арыг-шевер, культурлуг чурттаргга дугайында лекция, беседаны үргүлчү чорудып турар.

С. ТУШКОВ.

Ийи хүннүң семинары

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Парторганизация секретарларының политиктиг билиин улам белдиер ажылга мергежилин улам байыдар сорулга-биле СЭКП Улуг-Хем райкому чоокта чаа ийи хүннүң семинарын организастаан. Аныа колхозтарда парторганизация секретарьлары шупту олуржуп эрткен.

Семинарның дыңнакчылары Европага тайбыны болгаш айыыл чок чоруктуг хандырар талазы-биле европа чурттарының Москва чөвүлел хуралының Декларациязына холбаштыр делегейниң амгы байдалының дугайында лекцияны улуг кичээнгейлиг дыңнап эрткен. Ол ышкаш партияның иштики ажылынга, аныяк коммунистерни кижизиринге, агитколлективтиң ажылын экижиринге хамаарыштыр лекциялар база болган.

Колхозтарда парторганизация секретарьлары боттарының ажыл дүрүлгелерин семинарга база солушканнар. Партия райкому чоокку хүннерде хоорайда бүдүрүлге, албан организация черлериндe парторганизация секретарьларының семинарын организастаарынга база белеткенин турар.

Агротехниканы шиңгээдип ап турар

Таңды районнуң Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артелинде агротехниктиг курстуң ийи бөлүү агроном эш Валянскийниң улуттулгазы-биле агротехниканың кол үндезиннерин үш чыл программалыг өөренип турар. Өөреникчилерден 25 кижи ийиги чылдың программазын эки шиңгээдип ап келген.

Башкы өөредилге материалдарын дыңнакчыларга билдингир болгаш практиктиг ажыл херек-биле холбаштыр тайылбырлап турар. Хову бригадазының кежигүннери эштер Семип-оол, Алдын-Кыс болгаш өскелер-даа өөренип турар материалдарын эки шиңгээдип ап турарлар.

Библиотекалар ажылынче кичээнгей салыр

Каа-Хем районнуң Кунгүртүг суурунда библиотеканың литература фондузу чылбүрү көвүдеп турар. Ам ында 20 муң ажыг янзы-бүрү номнар бар. Ындыг болза-даа, библиотеканы тускай оран-бажың-биле хандырбаан. Оон номнарын школа столоваязының бир булунунда оваалап каан чыдар. Тускай оран-бажың чоруп ажыглап алгаш библиотека эргелекчизи эш Кулакова кандыг-даа ажыл чоруттайн турар.

Библиотеканың ажылы мынды- багай бәйдалда турда районнуң культура килдизиниң эргелекчизи эш Самороков кандыг-даа хемчег албайн турар.

С. СЕДИП.

Улуг-Хем районнуң Ленин аттыг колхозунуң библиотеказы тускай бажыңныг турган. Полит-массалыг ажылдар чорударынга таарымчалыг арга аңаа турган.

Библиотека турган бажыңны Көк-Чыраа суму Совединиң даргазы эш Хойтпак-оол чурттала бажынынга хереглеп ап алган соонда библиотеканың ном-дептерлери колхоз баштаар чериниң конторазының шкафында шоочалатынган болгаш библиотека эргелекчизи Майгын-оол Шагаан-Арыг хоорайда барып чурттай берген.

К. ДОРЖУКАЙ

Барыын-Хемчик районнуң «Ленин өрүү» колхозта библиотеканың кышка улуг белеткелин чоруттаанынган печказы чок, сонгалары шиддетинмээн калбак ыштарбиле дүй шаап каан, номчукчулар хереглээн номнарын тып алыры берге, соок болгаш каранды.

Библиотеканың сентелгезин кылып, номчукчуларның негелдезин хандырар дугайында колхоз баштаар чериниң даргазы эш Саламатов, партия организациязының секретары эш Күдерек дарый хемчег алыры негетинин турар.

К. БОРАҢНАЙ.

Кыдат Улус Республикада

Кыдат Улус Республиканың кызыгаарында турар Тибеттің районнарының чонун кыдат эмчилер болгаш медицина сестралары хандырып турар. Тибеттің чурттакчылары Кыдаттан келген медицина ажылдакчыларын өөрүшкүлүү-биле уткуп, оларга күүлдин-биле дузалажып турарлар.

Чурукта: Тибет херээжен кижиниң хан базыышкынын кыдат эмчиниң хемчээп өөрүп турары.

Синьхуа агентилелиниң фотозу.

Улустуң Политиктиг Консультативтиг Чөвүлелинин Бүгү-кыдат комитединиң сессиязының хагдынганы

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң дамчыдып турары болза:

Декабрь 25-те кежээ Пекинге Улустуң Политиктиг Консультативтиг Чөвүлелиниң (УПКЧ) Бүгү-кыдат комитединиң сессиязы хагдынган.

Сун Цин-линниң саналын ёзугаар Мао Цзэ-дун УПКЧ-ның Бүгү-кыдат комитединиң хүндүлүг даргазынга сонгутурган. Комитеттиң даргазынга Чжоу Энь-лай соңгутурган.

УПКЧ-ның Бүгү-кыдат комитединиң ажылының дугайында Чэнь Шу-туннуң кылган илеткелин үүлдүг деп көрүп турар резолюцияны сессия хүлээп алган. УПКЧ-ның организастыг дүрүмүн болгаш декларацияны ол ышкаш хүлээп алган.

Улустуң-хосталга армиязының болгаш кыдат улустуң эки-турачыларының командирлеринге болгаш дайынчыларынга бодунуң Төрээн чуртун камгалаарынга болгаш тайбың камгалалынга оларның алдарлыг эрес-дидим чоруун билип көөрүнүң демдээ кылдыр чагааны сессия чоруткан. Ол ышкаш тудуушкуннары доозулган Сикан — Тибет демир оруунуң база Цинхай — Тибет чазаглыг оруунуң тудугжуларынга байырлыг чагааны ол ышкаш чоруткан.

Кыдат кинематографиянын хөгжүлдези

ШАНХАЙ. Кыдатка улусчу эрге-чагырганың чылдары национал культураның чечектелиишкини-биле демдеглетинген.

Кыдаттта уран-чүүлдүң өске хевирлериндеи кино көскү черни эзлээн. «Улус-биле болгаш улуска» деп чаа Кыдаттың культура ажылдакчыларының лозунгузу мында болуп, эн-не тода илергейлээшкинин [illegible]. Кыдаттың кино уран-чүүлү кыска [illegible] иштинде көдүрүүшкүнү [illegible] алган, хевир талазы-биле-даа болоор илередип турар темаларының болгаш [illegible] талазы-биле-даа ёзулуг националдыы болу берген. Хосталга соонда Кыдатка үнген баштайгы фильмнер: «Чаа Кыдаттың төрүттүнгени», «Искра», «Кыдаттың кыстары» болгаш өске-даа кинолар улус демократтыг революциянын келир үеде херээниң тиилелгезинге чырыткылыг бүзүрел-биле сиңниккен.

1954 чыл кыдат кинога чаа-чаа чедиишкиннер-биле демдеглетинген. Күрүнеиң эн улуг шанхай кино студиязының удуртукчулары бо студия чыл иштинде уран-чечен сес фильмнерни үндүрүп турар деп СЭТА-ның корреспондентизи-биле беседазынга дыңнатканнар. Бо үеде студия Тайпин тура-халыышкынының дугайында төөгүлүг фильмни тыртыгып турар, база ол ышкаш ашак-кадай болчур чаа үзел-бодалдарның тиилелгезиниң дугайын чугаалап турар «Кырыш» деп чаа кыдат кино уран-чүүлдүң төөгүзүнде бир дугаар комедияны чогаадып кылыр ажылды доозуп турар.

«Хуайхэ хемде» деп чуруk тараачыннарның амыдыралының дугайын чугаалап турар, ол кинода тараачыннарга ол хире айыылдарны болгаш качыгдалдарны таварыштырган хем—Хуайхэни чагырып алыры дээш кыдат улустуң улуг тудуушкунун көргүзүп турар. Шериг темазынга удавас кино театрларның экраннарынга үнер «Разведчиктиң демдеглелдери» деп чаа фильм болур.

Бо чылын шанхайның кино студиязы даштыкы фильмнерни кыдат дылга очулдурар талазы-биле улуг ажылды чоруткан. «Василий Бортниковтуң ээп келгени», «Маринаның салым-чаяаны», «Чук болгаш Гек» деп өске-даа совет фильмнери, база ол ышкаш польша, чехословак, итали бүлүүрүлгениң чамдык фильмнерин хоолгалаарын ол студия доскан. Нинтизи-биле чылда 18 даштыкы фильмнери хоолгалаар ажылды студия доскан.

Хуанхе хемниң бассейинде тидротехниктиг улуг тудуушкунунга белеткел

ПЕКИН. Кыдаттың хемнериниң хемчээл талазы-биле ийи дугаар болуп турар хемниң сугларын чурттуң улус ажылагыйынга ажыглаар аргазын өөренир соруулга-биле улуг ажылдар Хуанхэниң бассейназында сөөлгү каш чылдарның дургузунда чоруп турар. Гидротехниктиг тудуглар, ылангыя Саньмынья (Хэнань можу) болгаш Люцзяся (Ганьсу можу) районнарынга ийи улуг гидростанцияларның тудуушкунунуң перспективтиг планын бо чылын чогаадып кылганын «Женьминьжибао» солун дыңнаткан. Саньмынья районунга суг белдирин тудуп турган-ыр-биле кылыглыг улуг далай Хуанхэ хемниң алакы агымынга үерлэшкин айылын чайладыр болгаш Хэбей, Шаньдун болгаш Хэнань можуларынга хөй тараа шөлдерин суттарар арганы бээр. Ол-ла үеде бо бассейнаның үлетпүр бүлүүрүлгелерин чиик өртектиг энергия-биле хандырар апаар. Суг белдириниң тудуушкунунуң талазы-биле белеткел ажылдары шагда-ла эгелээн.

Люцзясяның суг белдири бодунуң эвлчээнде Ланьчжоу районунга үерлэшкинни болдурбас арганы бээр болгаш Ганьсу можузунга үлетпүр болгаш көдээ ажылагый бүдүүрүлгезиниң хөгжүлдезинге улуг ужур-дузалыг болур апаар.

Перспективтиг планны боттандырган соонда Хуанхэ хемниң бассейназынга суг-гарыылгалыг черлериниң шөлү 8 катаптан ажыг өзерин солун демдеглеп турар. Пароход чоруурунуң байдалы эвлээн эки-жиир.

Кыдат ажылчыннарның күш-ажылчы чедиишкиннери

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң дыңнадып турарын ёзугаар алырга, Чөөн Кыдаттың металлургия компаниязының кан эвилдирер заводтары 1954 чылдың бүдүүрүлге планын хуусаа бетинде күүсеткеннер. Заводтар декабрьның ортан үезинде 30 мун тонна прокатты пландан ажыр бергеннер.

Кыдатта улуг хөмүр даш бассейни болур Фушунь шахталарының ажылчыннары боттарының чылдың бүдүүрүлге планнарын хуусаазындан 11 хонук эрте күүсеткеннер. Олар чыл төнчүзүнге чедир пландан ажыр 300 мун тонна хөмүр дашты бээр деп турарлар.

(СЭТА).

ГДР-ның ажылчы чоннарының төлээлериниң Пхеньянда чеде бергени

ПХЕНЬЯН. Кореяның төп телеграф агентилелиниң дамчытканы ёзугаар алырга, демократтыг Германияның национал фронтузунуң национал чөвүлелиниң чанында Корея болгаш Вьетнам-биле эпсеткил каттыштырылгазының комитединиң төлээлери декабрь 25-те Пхеньянда чеде берген. Чуртту катап тургузарының херээнге корей улустуң чедиишкиннери-биле таныжар соруулга-биле төлээлер КУДР-да чеде бергеннер.

(СЭТА).

Делегейде болуп турар чоруктарның допчулалы

Улустар тайбыңны камгалаар деп долу шиитпирлиг

Декабрь 24-түн эртенинде болган бадылаашкын-биле Францияның Национал хуралы париж дугуржулгаларын бадылаар дугайында хоойлу төлевилелиниң бирги чүүлүн хүлээвээн. Ол чүүл болза, париж дугуржулгаларының Барыын Германияны чепсеглээрин болгаш ону Францияның, Англияның, Бельгияның, Голландияның, Люксембургтуң кирип турары Брюссель блогунче киирерин көрүп турар кезээн француз президент бадылаар кылдыр чепшээрээрин көрүп турар. Ынчангаш декабрьның 24-те Францияның Национал хуралы герман милитаризмниң катап төрүтүнеринге удур бадылаан.

Ол болуушкуннуң ужур-дузазының улуу чигзиниг чок. Ол болуушкун болза, француз улус бодунуң тайбың амыдыралын, Францияның үне-төлевин болгаш алдар-хүндүзүн камгалаар долу шиитпирлиг деп чүвени, ол шиитпирлиг чоруkту парламентиниң депутаттары барымдаалавайн барып шыдавас деп чүвени көргүскен.

Ынчалзажок париж дугуржулгаларын бадылаар дугайында хоойлу төлевилелиниң бирги чүүлүнүң талазы-биле декабрь 24-те бадылаашкынын герман милитаризмниң катап төрүтүнүүшкүнүнүң айылын узуткааны болур деп санаар болза, таарышпас болур ийик. Чүге дээрге, париж шиитпирлериниң талалакчылары Францияны канчап-даа тургаш болза, Барыын Германияны чепсеглээриниң планнарынга чөпшээрежир кылдыр албадаар дээш бүгү-ле хемчеглерни ап турары билдингир болгай.

Харын ол сорулга-биле премьер-министр Мендес-Франс хоойлу төлевилелиниң бирги чүүлүн ийиги номчулгада көөрүп негээн болгаш ийиги номчулганың үезинде чазакка бүзүрел дугайында айтырыгны тургузарын сагындырган.

Мендес-Франстың ап чорудып турар угланышкыны АКШ-тың агрессчи белүктериниң болгаш оларның англи чангыс бодалдыларының герман милитаризмни катап төрүтүндүрериниң планнарын барыын-европа чурттарынга дөгевишаан, боттандырып турар шак ындыг политиказындан чүмү-биле укталып үнүп турар. Олар париж дугуржулгаларынга барыын европа күрүнелериниң ёзу барымдаалаан юридиктиг чөпшээрежилгезин чедип алыр дээш безин бүгү-ле аргалар-биле оралдажып турарлар. Барыын Европаның бүгү парламентилеринде париж дугуржулгаларын албадатырыышкын-биле чугаалажып көрүп турар.

Англияның общиналар палатазынга париж дугуржулгаларын «отка-кеске дүшкү дег» чугаалажып эрттиргени билдингир болгай. Чазактың хөй нуруузу айтырыгны шиитпирлээрин сонгаарладыр дугайында саналларны хүлээвээн болгаш дораан бадылаарын негээн. Ынчалзажок, ооң түннелдери герман милитаризмни катап төрүтүндүрериниң талалакчыларынга таарымча чок болган. Үүл дээрге, париж дугуржулгалары дээш общиналар палатазының депутаттарының үүгле 42 хуузу, тодаргайлаарга ооң составының эвээш кезии бадылаан. Чамдык депутаттар удур бадылап, чамдыктары дадагалаап, өскелери хуралга мырынай келбээн. Ынчаарга ындыг бадылаашкын париж дугуржулгаларының талалакчыларынга ёзу барымдаалаан юридиктиг тиилелгени берген: дугуржулгаларны англи парламент үүлдүг деп көрген кылдыр санап турар.

Чагырыкчы белүктериниң улустуң хөөнүн херекке албас дээр күзели Италияга онза тодаргай илерээн. Париж дугуржулгаларын бадылаар дугайында айтырыгны Италияның депутаттар палатазынга чугаалажып көргени Италияга өлүмнүг болуп турар Барыын Германияны чепсеглээриниң планнарынга удур парламентарийлерниң эн шиитпирлиг удурланышкыннары-биле үдежип капсырлашканы бүгүдеге билдингир болгай.

Париж дугуржулгаларының дугайында айтырыгны депутаттар палатазының чугаалажып турганының үезинде Италияның хөй-хөй хоорайларынга митингилер болгаш хуралдар болгулап, оларның киржикчилери париж дугуржулгаларын хүлээвезин шуут негеп турганнар. Палатага айтырыгны чугаалажып турда, париж дугуржулгаларының талазы-биле шиитпирни түр соңгаарладыр деп саналды көдүрген турган. Ынчалза-даа Италияның америк негелделерге алзыпкан чагырыкчы белүктери ол саналга удурланып үнген. Париж дугуржулгаларын эн дүрген бадылаар дугайында америк айтыышкыннарны күүсетпишаан, олар ол айтырыгны депутаттар палатазының бадылаашкынынга тургузарын далашканнар болгаш оларга ажыктыг шиитпирлерни чедип алганнар.

Ынчангаш улустуң санал-оналын бичин-даа илереткейн турар чаржынчыг эвээш нуруу: депутаттар палатазының 590 кежигүннериниң париж дугуржулгалары дээш чүкүйне-ле 335 кижи бадылаан!

Боттарының чаа дайынны белеткээр деп кара херектерин үүлгедир төлээде, ындыг-даа «хөй нуруу» Римде америк дирижёрларга болгаш оларның ансамблинге четчир деп чүве билдингир. Ынчалзажок «Унита» солуннуң онзалап демдеглеп турарын ёзугаар алырга, герман милитаризмни катап төрүтүндүрериниң удур, чаа дайынны өскүдериниң планнарынга удур Европага коллективтиг айыл чок чоруктун системазын тургузар дээш демиселди күштелдирип турар итали улустуң хөй нуруузунуң туружун ол чоруk өскертип шыдавас.

Францияның чагырыкчы белүктери хөй-ниитиниң санал-оналын хажыдып нүүлдээрин чүткүлдүг оралдажып турар. Национал хуралга санал берилишкиннери болгаш чурттуң иштинде улустуң демисели эр, херээжен французтарның канчар-даа аажок хөй нуруузу париж дугуржулгаларын бадылаарын күзевейн турар деп чүвени онза тодаргайы-биле көргүзүп турар. Ол хөөннерни Национал хуралдың хүндүлүг даргазы Эдуард Эррио кайгамчык илереткен. «Париж дугуржулгалары дээш бадылап шыдавас мен—деп ол чугаалаан.—Париж дугуржулгалары улустар аразының дугуржулгаларынга үндезилээш, ылангыя Потсдамга хүлээп алынган шиитпирлерге үндезилээш чедип алганывыс артык эргелеривисти чидиреринге чедирер». Бир эвес Франция париж дугуржулгаларын бадылаар болза, «ол делегейниң ийиги дайынының үезинде өлген бодунуң оолдарының белеткээни бодунуң келир үезин ышкынганы ол болур» деп чүвени Эррио онзалап демдеглээн.

Париж дугуржулгазын бадылаар дугайында хоойлу төлевилелиниң бирги чүүлүнүң талазы-биле декабрь 24-түн бадылаашкыннарының түннелдери Эдуард Эррио француз парламентарийлериниң хөй нуруузунуң, француз улустуң хөй нуруузунуң санал-оналын илереткен деп чүвени көргүскен. Ынчаарга Мендес-Франс баштаан тускай белүктер париж дугуржулгаларын бадылаарын негеп үргүлчүлеп турарлар.

Париж дугуржулгаларын шуут хүлээвезин, база герман милитаризмниң катап төрүтүнүүшкүнүнүң айылын болдурбас чоруkту чедип алыр төлээде, Европаның улустарынга, хамыктың мурнунда Францияның улузунга шудургу демиселди тудуп эртери таваржып турар.

Нүүлзүректерниң сөстери болгаш ажыл-херектери

Каттышкан Нациялар Организациязының Кол Ассамблеязының декабрь 17-де доозулган IX сессиязы улустар аразының конвенциязының үндезиннериниң дугайында, чепсегленишкиннерни кызырар болгаш массалыг узуткаашкынның чепсээн хоругдаар дугайында дугуржулгаларны чедип алыры-биле күженишкиннерни салырын бүгү чурттарга сүмелеп турар резолюцияны хүлээп алганы билдингир болгай. Ындыг конвенция дугайында сакалды ол айтырыг талазы-биле дугуруштунган шиитпирни хандырарын күзээш, бодунуң саналдарының үндезиинге чепсегленишкиннерни дүжүрер талазы-биле КНО-нуң комиссиязынга болган хуралдарның бирээзинге кылдынган француз-англи саналдарны салган Совет Эвилели киргген. Совет саналды чугаалажып турарының үезинде АКШ-тың төлээлекчилери бо айтырыг талазы-биле таарымчалыг шиитпир хүлээп алдынарын болдурбас дээш эвээш эвес чүткүлдерни салып турган.

Ындыг турбуже, ол резолюция бир үнбиле хүлээп алынган. Мынчангаш КНО-нуң Кол Ассамблеязының IX сессиязының киржикчилери амгы үеде делегей амыдыралының эн чугула айтырыгларын, улустарның келир үези оларны шын шиитпирлээниниден хамааржыр айтырыгларны шиитпирлээринге дузалажыр деп хүлээлгени боттарынга алганнар.

Ынчалзажок ол чугула хүлээлгени чамдык күрүнелер ыракта-ла күүсетпейн турар. Ол хамыктың мурнунда АКШ-тын, Англияның, Францияның чазак белүктеринге хамааржыр. КНО-нуң Кол Ассамблеязының IX сессиязы доозулганының мырынай даартагы хүнүнде-ле ол чурттарның төлээлекчилери агрессчи Сонгу-атлантика блогунуң өске-даа киржикчилери-биле кады Парижке чыглып алгаш КНО-нуң резолюциязынга мырынай шуут удурланышкак шиитпирни хүлээп алган. Атомнуг дайынга белеткел дугайында НАТО-нуң (Сонгу-атлантика блогун Барыын Чүкте хураангайы-биле ынчаар адап турар) чөвүлелиниң париж сессиязының шиитпириниң дугайында чугаа чоруп турары ол-дур.

НАТО-нуң чөвүлелиниң париж сессиязы кол кичээнгейни дайынга атомнуг чепсекти ажыглаарының айтырыгларынга хамаарышкан айтырыгларже мөөнээн. Түннелинде декабрь 18-те париж сессиязының киржикчилери ол айтырыгларга хамаарышкан шиитпирни хүлээп алган. Мынчангаш НАТО-нуң шериг организациязын удуртуп турар америк генералдар париж сессиязынга шериг сорулгаларынга массалыг узуткаашкынның чепсээн ажыглаар чоруkту белеткээриниң эргезин алган.

Даллес болгаш НАТО-нуң париж сессиязының өске-даа киржикчилери ындыг шиитпирни хүлээп ап туда олар КНО-нуң Кол Ассамблеязының хүлээп алган резолюциязынга чөрүштүр чоруп турар деп чүвени эвизи-биле билип турганнар. Мынчангаш олар ону медерелдии-биле кылганнар болгаш олар боттарының чурттарының улустар аразынга тайбынны быжыглаарының айтырыгларынга хамаарыштыр хүлээлгелерин боттарының хүндүлевес чоруун бүгү делегейниң мурнунга база дагын тодаргай көргүскеннер.

П. ГРИНИН.

КҮШ-КУЛЬТУРА БОЛГАШ СПОРТ

Новосибирскиге шайбалыг хоккей талазы-биле Совет Эвилелиниң бирги чемпионунуң дээш «А» чергениң командаларының аразынга маргылдаалар болган. Маргылдаалага он-он эң күштүг командалар киришкен.

Чурукта: Новосибирскиниң «Спартак» стадионунда. Ленинградтың Офицерлер бажыы биле «Динамо» (Новосибирск) командаларының аразында маргылдаа. Ол уҗражыышкын армиязыларның тиилелгези-биле 5 : 2 санныг болган доозулган.

Фото В. Лещинскинии. СЭТА-ның фотохрониказы.

Спортчу маргылдаалар

Декабрь айның иштинде Кызыл хоорайга күш-культура болгаш спорт талазы-биле эвээнхөй болгаш солун болуушкуннар болган. Шыдыраа болгаш шашка талазы-биле хоорай болгаш область маргылдаалары, хаака маңнаарының чарыштары, гимнастик талазы-биле маргылдаалар болуп эрткизээн.

* * *

Декабрь13-тен 15-ке чедир Кызыл хоорайның аныяк хаакчыларының хоорайның бирги чери дээш маргылдаазы болуп эрткен. Ана 10, 18 болгаш 20 километрлерге маргылдаалар болган. Ук маргылдаага Кызылдың көдээ ажыл-агый техникумунуң спортсменнери эң эки түннелдерни көргүскеннер. Д. Март-оол 18 километрни 1 пак 18 минута 58 секундада эрткен. Ол болза, эң эки түннел болган. Ийиги черни С. Камин, үшкү черни—Мамонтов алган.

20 километрге болган маргылдаага көдээ ажыл-агый техникумунуң командазы бирги черни алган. Ийиги черни көдээ ажыл-агый механизациязының училищезинин командазы алган. Ол команда хоорай маргылдаазынга бир-ле дугаар киржип турары ол. Үшкү черни садыг-кооператив школазының командазы алган.

Маргылдааның иитти түннелинде бирги чер көдээ ажыл-агый техникумунуң командынга арткан, ийиги черни—педучилищениң студентилери алган.

Маргылдаага киришкен 80 кижиден 4 кижи ийиги болгаш үшкү разрядтарның үезин көргүзген. 19 кижи «ГТО-нуң» 2-ги чергезинің нормаларын дужааганнар.

* * *

Аныяк хаакчыларының область маргылдаазы спортчу чидиг демиселге эрткен. Районнарның аныяк хаакчылары Кызылга келгеннер. Оларның аразынга Улуг-Хем, Кызыл, Бии-Хем, Тес-Хем, Барыын-Хемчик, Чөөн-Хемчик болгаш Таңды районнарның болгаш Кызыл хоорайның төлээлекчилери киришкеннер.

* * *

Декабрь 19-та 10 километрге чарыш болган. Ооң эрер оруу берге турган: деңш өрү үнер, күүргайлап бадар. Ол дистанцияны бирги черни Барыын-Хемчик районунуң төлээлекчизи Фатеев алган, ооң шагы—48,5 минута. Кызылдың көдээ ажыл-агый техникумунуң студентизи Мамонтов ооң 3-ле секунда озалдаан. Үшкү черни Чирив (Таңды) алган.

18 километрге чарыш дараазында хүн болган. Ана көдээ ажыл-агый техникумунуң студентизи Мамонтов эң эки түннелди көргүскен. Ооң шагы—1 шак 30 минута 58 секунда. Барыын-Хемчиктиң спортсмени Фатев ийиги черни, Г. Соколов (көдээ ажыл-агый техникуму) үшкү черни алганнар. Бо чарышка 45 кижи киришкен.

Декабрь 22-де 10 километрге м[illegible]ргылдаа болган. Ол хүн соок 40 [illegible] чедип турза-даа, маргылдаа солун[illegible]га эрткен. Аныяк спортсменнер [illegible]ның спортчу эрес чоруун көрг[illegible]. Бирги черни көдээ ажыл-агый т[illegible]нуң командазы (составы: Мамонтов, [illegible]чор, Монгуш, Кол, Силин) алган. [illegible]манданың шагы—1 шак 7 минута [illegible] кунда. Барыын-Хемчиктиң хаа[illegible] ол командадан чүгле 13 секунда [illegible] келгеннер. Үшкү черни бии-хемчи[illegible]ганнар.

Маргылдааларның тиилекчилер[illegible] пломнарны болгаш өртектиң бе[illegible]тывыскан.

Бо маргылдааларга Барыын-[illegible] районнуң спортсменнери эрткен [illegible]зынга бодаарга боттарының спорт[illegible]гежилин дыка бедиткенин көргүс[illegible].

* * *

Декабрь 26-да Кызылда «Совет[illegible]ның 5 чылы» стадионнуң күш-к[illegible] бажыңынга гимнастика талазы-би[illegible]чуг солун маргылдаа болган. [illegible] ажыг аныяк гимнасчылар хоорайн[illegible]ги чери дээш маргышканнар. Гим[illegible]ның II разрядының талазы-биле х[illegible]нерниң маргылдаазынга бирги че[illegible]лина алган. Ооң баллы 63,4. Ийиги [illegible] Маслова алган. Үшкү разрядтың [illegible] биле бирги черни Тарасенко алган.

Гимнастиканың үшкү разрядын[illegible]зы-биле оолдарның маргылдаазынга [illegible] черни Пак алган. Ийиги черни С[illegible] алган. Бичии уруглардан II разр[illegible] бирги черни Римма Никитина алган [illegible] баллы 63,2 болган. Римма Никитин[illegible]настика талазы-биле бодунуң к[illegible] Ленинградка болгулаан маргылдаа[illegible] киржикчизи. Ийиги черни Ев[illegible] үшкү черни Житкова олар алганна[illegible]кү разрядтың бирги черни Мельн[illegible] алган.

Гимнастиканы эгелеп чоруур [illegible] оолдарның аразынга солун маргыл[illegible]ган. Ана 55,1 баллды ап, Л. Соко[illegible]ги черни алган. Бичии уруглардың [illegible]мова 47,2 баллды ап, бирги черни [illegible]ийиги черни Панархина алган. Бичи[illegible]дарның маргылдаазынга Л. Соколо[illegible]настика талазы-биле бодунуң к[illegible]мергежилин көргүскен болгаш мо[illegible]гаар ол разряд чедип алыр дээрзи[illegible]зиниг турбас.

Бо маргылдаалар белеткел талы[illegible] болгаш техника талазы-биле эки [illegible]. Болуп эрткен маргылдаалар моон м[illegible]дагы маргылдаалардан техника та[illegible]ле дыка бедик, организастыг д[illegible] эрткен.

Хоорайның күш-культура болгаш [illegible] комитеди тиилекчилерге дипл[illegible] болгаш өртектиг шаңналдарны т[illegible]

Харыысалгалыг редактор Д. О. БЕГЗИ.

Кинопрокаттың тыва конторазы областың кино черлеринче

деп уран-чечен индий фильмни үндүрген.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың № 3, ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62, харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының 3—6, партийжи амыдырал, пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, культура болгаш амыдырал килдистериниң болгаш чагаа, четпи транспорт килдистериниң —3—88, бухгалтерияның—3—65, харыысалгалыг секретарының 4—98, иштики информация,

ТС—02148. Культура эргелелиниң типографиязы